

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 65 · 10. april
Sesjonen 2018–2019

Møte onsdag den 10. april 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 65):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Hordaland fylke, Leif Audun Sande, tar nå sete.

Representanten Marit Knutsdatter Strand vil fremsette et representantforslag.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [10:00:30]: På vegne av representantene Kjersti Toppe, Liv Signe Navarsete, Åslaug Sem-Jacobsen og meg selv vil jeg legge fram et forslag om at mållova skal gjelde for studentsamskipnadene.

Presidenten: Representanten Sverre Myrli vil fremsette et representantforslag.

Sverre Myrli (A) [10:00:57]: Jeg vil på vegne av Kirsti Leirtrø, Hadia Tajik, Arild Grande og meg selv fremme et forslag om tiltak for tryggere transport på norske veger.

Presidenten: Representanten Freddy André Øvstegård vil fremsette to representantforslag.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:01:31]: Jeg har gleden av å sette fram to representantforslag som er viktige for folk hjemme i Østfold og mange andre steder.

Det første er et forslag på vegne av representantene Kari Elisabeth Kaski, Arne Nævra og meg selv om å åpne for person- og godstransport på Østfoldbanens østre linje til Sarpsborg.

Det andre er et forslag på vegne av representantene Mona Fagerås, Karin Andersen og meg selv om kulturskolen for alle.

Presidenten: Representanten Mona Fagerås vil fremsette et representantforslag.

Mona Fagerås (SV) [10:02:22]: Jeg vil på vegne av stortingsrepresentantene Sheida Sangtarash, Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski og meg selv framsette et representantforslag om gratis skolemat til alle.

Presidenten: Representanten Sandra Borch vil fremsette et representantforslag.

Sandra Borch (Sp) [10:02:49]: På vegne av stortingsrepresentantene Heidi Greni, Ole André Myhr-

vold, Geir Pollestad, Marit Knutsdatter Strand og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om en mer effektiv rovdyrforvaltning.

Presidenten: Representanten Arne Nævra vil fremsette et representantforslag.

Arne Nævra (SV) [10:03:24]: På vegne av representantene Lars Haltbrekken, Olivia Corso Salles og meg selv vil jeg legge fram et forslag om å bedre beredskapen for cruisetrafikken i norske farvann.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes vil fremsette to representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:03:44]: Jeg vil på vegne av meg selv, Øystein Langholm Hansen og Siv Mossleth fremme forslag om lik tilgang til kommunikasjonstjenester i hele landet, og jeg ønsker behandling av det forslaget etter § 39 c.

I tillegg vil jeg på vegne av meg selv fremme et forslag om statlig lederlønnskutt-reform.

Presidenten: Representanten Martin Henriksen vil fremsette to representantforslag.

Martin Henriksen (A) [10:04:28]: På vegne av representantene Jorodd Asphjell, Torstein Tvedt Solberg, Nina Sandberg og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om en bedre og mer effektiv lærerutdanning.

Og på vegne av representantene Jorodd Asphjell, Torstein Tvedt Solberg, Nina Sandberg, Hadia Tajik, Arild Grande, Eigil Knutsen, Siri Gåsemyr Staalesen, Jonas Gahr Støre og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om en bred kompetansereform for arbeidslivet.

Presidenten: Representanten Bengt Fasteraune vil fremsette et representantforslag.

Bengt Fasteraune (Sp) [10:05:01]: På vegne av representantene Siv Mossleth, Heidi Greni, Willfred Nordlund og meg selv vil jeg fremme et forslag om et statlig vedlikeholdsprogram for fylkesveinettet.

Presidenten: Representanten Espen Barth Eide vil fremsette et representantforslag.

Espen Barth Eide (A) [10:05:32]: På vegne av representantene Jonas Gahr Støre, Else-May Botten Norderhus, Runar Sjøstad og meg selv har jeg gleden av å framsette et representantforslag om norsk satsing på havvindindustri.

Presidenten: Representanten Kjersti Toppe vil fremsette et representantforslag.

Kjersti Toppe (Sp) [10:06:08]: Eg vil på vegner av stortingsrepresentantane Siv Mossleth, Marit Knutsdatter Strand, Geir Inge Lien, Per Olaf Lundteigen og meg sjølv fremja eit forslag om å avvikla helseføretaksmodellen og ta sjukehusa tilbake til folkevald styring og offentlig forvaltning.

Presidenten: Representanten Une Bastholm vil fremsette tre representantforslag.

Une Bastholm (MDG) [10:06:35]: På vegne av meg selv, og for så vidt 94 788 velgere, vil jeg framsette tre forslag: et om tiltak for renere luft i byer og tettsteder, et om barnevennlig transport i by og bygd og et om bærekraftig moderne bevegelsesfrihet gjennom redusert biltrafikk.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:07:22]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Jan Tore Sanner, Monica Mæland og Harald T. Nesvik vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Martin Henriksen.

Martin Henriksen (A) [10:07:49]: Spørsmålet er til kunnskapsministeren.

Høyre var tydeligvis opptatt av hva som skjedde på Folkets Hus i helga. Der vedtok Arbeiderpartiet bl.a. at vi vil innføre et enkelt, sunt norsk måltid til alle elever. Det gjør vi fordi det gir bedre folkehelse, bedre læring og utjevner forskjeller. En av sju elever har ikke med seg matpakke på skolen. I en klasse på 30 elever vil det altså si at det er fire som går sultne gjennom dagen. Derfor vil Arbeiderpartiet ha skolemat til alle.

Når dette spørsmålet om skolemat kommer, sier gjerne regjeringa eller Høyre noe positivt om mat. De sier at det er fint at kommunene vil gjennomføre dette selv, dersom de velger å gjøre det, men det er enorm avstand mellom ord og handling her. Høyres landsmøte sa nei til alle forslag om skolemat, inkludert at kommuner frivillig skal kunne gjøre det. I Stortinget stemmer de imot. Sannheten er at så lenge regjeringa ikke gir éi krone til skolemat, er det eneste de tilbyr norske elever, tomme kalorier.

I Politisk kvarter i går fikk helseministeren spørsmål om hva de ville gjøre mot sosiale helseforskjeller. Da

svarte helseministeren at noe av det viktigste man kan gjøre, er å hjelpe dem som faller utenfor i skolen. Folkehelseinstituttet sier at det viktigste tiltaket mot ulikhet i helse er skolemat. Det er en av de tingene som man kan gjøre som er enkelt, effektivt og virkningsfullt for alle. Regjeringa sier stadig at de er like opptatt av å bekjempe forskjeller som oss på venstresiden. Da er mitt spørsmål: Hvorfor sier en da nei til å komme i gang med tiltak som vil ha så mye å si for nettopp å utjevne sosiale forskjeller?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:09:46]: Jeg kan bekrefte det representanten sa, nemlig at når spørsmålet om skolemat kommer opp, sier Høyre at mat er viktig. Det dette spørsmålet egentlig handler om, er hva staten skal bruke penger til. Hvis vi skal bruke 1,6 mrd. kr, som vel er det Arbeiderpartiet har foreslått, av statlige midler innenfor skole, er det andre spørsmål som regjeringen vil prioritere enn å subsidiere mat.

Jeg mener at dette er et spørsmål som bør diskuteres lokalt. Vi vet at det er store lokale forskjeller. Det kan være forskjeller også mellom skoler internt i en kommune. Da er det et spørsmål som bør diskuteres på skolen, som bør diskuteres i kommunen, og hvis det er slik at skolen og kommunen mener at det skal legges til rette for mat enten når elevene kommer på skolen, eller det skal legges til rette for et felles måltid i løpet av skoletiden, er det noe som kommunene bør prioritere. Dette koker ned til hva vi skal bruke de statlige pengene til.

Jeg merket meg at da Arbeiderpartiet skulle diskutere skole på sitt landsmøte, var det mat og SFO som ble tatt opp. Vi er opptatt av den gode læreren. Vi er opptatt av et historisk videreutdanningsløft for lærerne. Vi er opptatt av å fornye innholdet i skolen. Når vi først er inne på forskjeller, er det riktig at det er forskjeller, men skolens hovedoppgave er å sørge for at de forskjellene elevene ikke kan gjøre noe med, nemlig bakgrunn, hvor lang utdanning foreldre har, er forskjeller som skolen skal kompensere. Mat er viktig, men det er et spørsmål kommunen kan ta stilling til.

Martin Henriksen (A) [10:11:44]: På Arbeiderpartiets landsmøte diskuterte vi både kvalitet i SFO og hvordan alle elever skal kunne lære seg å lese, skrive og regne, og vi diskuterte skolemat. Statsråden og Høyre er veldig opptatt av hva man bruker penger til – vel, la meg da bare minne om at Høyre på sitt landsmøte vedtok at man har et mål om å avvikle formuesskatten. Det koster rundt 14 mrd. kr. På Arbeiderpartiets landsmøte vedtok vi at vi ville ha gratis skolemat til alle elever. Det koster mellom 1,5 mrd. kr og i overkant av 2 mrd. kr. Så kan jo folk selv velge hva som utgjør størst forskjell i sitt liv. Høyre har valgt mer til millionærene, Arbeiderpartiet velger mat til elevene. Det hjelper jo ikke de barna som går på skolen uten matpakke at Høyre mener at

matpakke er noe foreldrene har ansvaret for å smøre, eller å si at nei, vi kan ikke gjøre noe med det, fordi det er ulikheter mellom kommunene. Høyre mener åpent at skolemat ikke er viktig nok.

Det er jo slik at det å stå i spørretimen er litt som å prestere i skoledagen. Da har jeg lyst til å spørre statsråden: Når statsråden skal forberede seg til spørretimen, gjør han det best på tom mage eller med mat i kroppen?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:12:53]: – Selvsagt med mat i kroppen, slik er det med oss alle. Men det dette spørsmålet koker ned til, er hva vi skal bruke de statlige pengene til. Jeg har tillit til at kommunene, som er nær innbyggerne, som har ansvaret for skolene, kan finne gode løsninger.

I Stortinget bør vi diskutere hva vi skal satse på innenfor skolens kjerneområder, og hvis man skal bruke 1, 5, 2 eller 3 mrd. kr på skolen, er jeg overbevist om at det er andre ting vi kan satse på nasjonalt som vil gi større og bedre resultater for alle elever, enn å bruke statlige penger på mat.

Og så merker jeg meg jo at noe av det vi leste ut av Arbeiderpartiets landsmøte, var at man er mer opptatt av å bruke penger enn av å skape verdiene. Det er en av de viktige konfliktlinjene i norsk politikk. Mens regjeringspartiene er opptatt av at vi må skape før vi kan bruke, ble Arbeiderpartiets landsmøte et landsmøte hvor det var om å gjøre å bruke mest mulig penger.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Ingvild Kjerkol.

Ingvild Kjerkol (A) [10:14:11]: Et enkelt skolemåltid gir god ernæring, det gir god læring, og det er sosialt, allmenndannende, å sette seg ned sammen. Det opplever jeg at statsråden også mener. Så svarer statsråden at det er store lokale forskjeller. Ja, for oss i Arbeiderpartiet er det nettopp det som er begrunnelsen for at staten skal bruke penger på det, at alle barn, ikke bare de som har en kommune som har prioritert det, skal få et enkelt skolemåltid.

I regjeringen er det faktisk flere som er enige med oss i Arbeiderpartiet. Folkehelseministeren svarte på spørsmål i Stortinget tidligere i år at hun ser ekstra utfordringer når det gjelder det å jevne ut sosiale forskjeller i skolen, og særlig unge gutter i ungdomsskolen spiser ikke frokost. Hun svarte veldig tydelig at dette vil hun omtale i folkehelsemeldingen, som ble lagt fram før helgen. Da må jeg nesten spørre kunnskapsministeren: Var det kunnskapsministeren som stoppet folkehelseministeren, slik at det ikke blir skolemat til alle barn?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:15:14]: Det er stor forskjell på å omtale viktigheten av et godt kosthold i fol-

kehelsemeldingen og å bruke 1, 2 eller 3 mrd. kr over det statlige budsjettet på skolemat. Jeg tror vi alle i denne salen – og jeg håper de aller fleste andre også – er enig i at mat er viktig, og at godt kosthold er viktig. Ikke minst for de barna som ikke har spist frokost, eller ikke har med seg matpakke på skolen, er det viktig at det legges til rette for dette. Derfor er mitt klare råd at dette må diskuteres på skolen, dette må diskuteres med foreldrene, for det er grunnleggende sett foreldrenes ansvar, og det bør diskuteres i kommunen. Hvis det er slik at det er skoler hvor det er barn som ikke har med seg mat på skolen, eller ikke har spist frokost, bør det legges til rette for det, men det er ikke dermed sagt at vi skal bruke milliarder over statens budsjett til å satse på skolemat. Da er det andre ting som er viktigere for elevene i skolen.

Presidenten: Ingrid Kjerkol – til oppfølgingsspørsmål.

Ingvild Kjerkol (A) [10:16:21]: Jeg registrerer at for statsråden er disse store lokale forskjellene som han selv beskriver, helt greie. Det er ikke viktig for Høyre at alle barn får det samme tilbudet i skolen.

Når det gjelder folkehelseministeren, ble hun presert litt av en annen representant, Karin Andersen, på om de virkelig mente alvor med dette, og om skolemat kom til å komme inn som et tydelig tiltak i folkehelsemeldingen. Da svarte folkehelseministeren: Vi har en plan, dette kommer vi til å løfte tydelig fram, og det blir en hovedprioritet. Når nå meldingen er lagt fram og vi ser at det ikke er en realitet, er det ikke så rart at jeg spør om det er kunnskapsministeren og Høyre som har fått det siste ordet, om det her er de ideologiske prioriteringene som har kommet fram. For som statsråden selv sier, er det 14 pst. av ungene våre som ikke har med seg mat på skolen.

Statsråd Jan Tore Sanner [10:17:17]: Dette har veldig lite med ideologi å gjøre, men det er spørsmål om hva vi skal bruke de statlige pengene til. Jeg bekymrer meg over at det er mange elever som går ut av grunnskolen uten å kunne lese, skrive og regne. Vi vet at det som betyr noe for om elevene kommer videre til videregående skole, om de fullfører, er at de har gode lærere, at vi satser på en god lærerutdanning, at vi satser på etter- og videreutdanning. Når vi skal prioritere de statlige midlene på skole, er det en god lærersatsing, et historisk videreutdanningsløft vi prioriterer. Men jeg merker meg at det Arbeiderpartiet vil prioritere, er mat. Det er veldig fint, men jeg mener at det er et spørsmål som kan diskuteres i kommunene. Og det kan ikke være slik at alt vi mener er viktig, skal vi bruke statlige penger på. Vi må også ha tillit til at lokalpolitikere kan finne gode

løsninger. Ja, jeg er opptatt av forskjeller, men jeg har også tillit til at lokalpolitikerne våre, enten de kommer fra Arbeiderpartiet eller Høyre, kan finne gode lokale løsninger i sine kommuner.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:18:33]: Det første regjeringa til statsråd Sanner gjorde da dei kom til makta i 2013, var å fjerna gratis frukt og grønt og bruka pengane til å utvida taxfree-kvoten. På fredag fekk vi ei folkehelsemelding. Det var skuffande lesing, med få tiltak og mange gode ønske. Det vart elles presentert av folkehelseministeren på Coyo tequilabar her i Oslo. Det er litt spesielt.

Vi har store sosiale forskjellar i Noreg, og dei er aukande. For å klara å snu den trenden må vi ta i bruk skulen som ein førebyggingsarena. Det er spesielt når statsråden snakkar om statlege pengar og kommunale pengar, for det er jo eit offentleg ansvar å redusera sosiale helseforskjellar i Noreg. Det må fremjast lokalt korleis ein skal ha skulemåltid, men det må finansierast. Ser ikkje statsråden at skulemat er eit viktig nasjonalt tiltak for å redusera sosiale helseforskjellar?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:19:38]: Jeg er litt overrasket hvis det er slik at Senterpartiet mener at frokost og lunsj er et offentlig ansvar. Det er grunnleggende sett foreldrenes ansvar å sørge for at barna får mat. Så vet vi at det er noen barn som ikke har spist frokost når de går på skolen, vi vet at det er noen barn som ikke har med seg matpakke på skolen. Da er det viktig at man finner løsninger på skolen, i kommunen.

Dette er et spørsmål om hva vi skal bruke de statlige pengene til, hvordan vi skal løfte alle elever, hvordan vi skal sørge for at alle elevene lærer seg å lese, skrive og regne. Jeg mener at det er andre spørsmål som er viktigere å bruke de statlige pengene på.

Så må vi ha tillit til lokalpolitikerne – og det trodde jeg også Senterpartiet hadde – tillit til at lokalpolitikerne kan finne gode lokale løsninger i sin kommune. Hvis barna ikke har med seg skolemat, eller ikke har spist frokost, bør kommunen finne løsninger på skolen, uten at vi trenger å bruke statlige penger på skolemat.

Presidenten: Mona Fagerås – til oppfølgingsspørsmål.

Mona Fagerås (SV) [10:20:49]: Først er det på sin plass å gratulere Arbeiderpartiet med deres nye vedtak – og forsiktig ønske partiet velkommen etter. Ingen partier har vært så høyt på banen når det gjelder skolemat som SV. Mens de andre partiene bare lo av oss da vi ville innføre skolemat, innførte vi gratis frukt til ung-

domsskoleelevene i Norge. Når de andre partiene nå signaliserer at de er på glid i denne saken, er vi selvsagt glad for det.

Næring er utrolig viktig for læring. Barn trenger påfyll av næring for å kunne arbeide, lære og yte. Da mener jeg vi må prioritere det også fra statlig hold. Barna og samfunnet har endret seg. Skal vi møte de utfordringene som vi står overfor i dag, må vi se på hvordan skolen skal bidra, og hvordan ministeren kan bidra. Mener ministeren virkelig at et så essensielt folkehelseiltak – som også er positivt for barnas læring og trivsel – helt og holdent skal overlates til kommunene alene?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:22:00]: Nei, ikke til kommunene alene, også til foreldrene – jeg mener at det er et foreldreansvar å sørge for at barna spiser frokost. Det er et foreldreansvar å sørge for at barna har med seg mat på skolen. Men når foreldrene ikke gjør det, er det viktig at skolen stiller opp, og at kommunen stiller opp.

Tenk om SV – og også Arbeiderpartiet – hadde vist det samme engasjementet for barnas læring som det man gjør for skolematen, for at vi satser på etter- og videreutdanning, kompetente lærere, flere lærere, som kan se alle barn og sørge for at de lærer å lese, skrive og regne! Vi hadde kanskje hatt verdens beste skole hvis man hadde klart å vise det samme engasjement for læring i skolen – og ikke bare for skolemat.

Presidenten: Mona Fagerås – til oppfølgingsspørsmål

Mona Fagerås (SV) [10:22:53]: For SV er det viktig å finne ut hvordan alle barn kan lære, lykkes og trives, og et fellesmåltid i løpet av skoledagen har effekt på elevenes læring, kosthold og miljø. Det viser forskning.

Et nasjonalt tilbud kan utjevne forskjeller. De sosiale helseforskjellene i Norge øker og er større i flere andre land i Europa. Et av myndighetenes uttalte mål er å sørge for å snu denne utviklingen og utjevne forskjellene. Folkehelseinstituttets jobb er å bidra med kunnskap, bl.a. om hvilke folkehelseiltak som virker. Camilla Stoltenberg, som er direktør i Folkehelseinstituttet, nevner gratis skolemat som eksempel på et tiltak som vil fungere. Hva tenker kunnskapsministeren om de faglige rådene som kommer fra Folkehelseinstituttet, og er dette noe han ser for seg kan følges opp videre i samarbeid med helseministeren?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:23:57]: Jeg er enig i de faglige rådene. Det er viktig at barna får god ernæring, og at man spiser både frokost og lunsj. Det er ikke det dette handler om. Når vi lager statsbudsjettet og har 2 mrd. kr til disposisjon etter at vi har brukt penger på

en del andre ting, er spørsmålet om vi skal bruke de 2 mrd. kr på en nasjonal ordning for skolemat, eller om vi skal bruke dem på andre tiltak i skolen, f.eks. flere lærere, mer etter- og videreutdanning, tiltak som kan bidra til at flere fullfører og består videregående skole. Jeg mener det er de tiltakene vi nasjonalt skal satse på, og så må vi ha tillit til at våre lokalpolitikere – enten de kommer fra SV, Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet eller Fremskrittspartiet – prioriterer dette i sine kommuner.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:25:05]: Vi har fått ny kommunalminister. (Munterhet i salen.)

Men det var en forunderlig opplevelse å være på kommunalpolitisk toppmøte i går, for da Monica Mæland hadde sin innledning, skulle hun kjøre nye runder om kommunesammenslåing: nye naboprater, nye utredninger, nye prosesser, nye bonanzaer for norske konsulenter og konferansehoteller – og det når vi vet at kostnadene ved den prosessen som forrige kommunalminister satte i gang i 2017, ifølge fagfolk var på rundt 5 mrd. kr. Det er en voldsom kostnadsdriver som ikke har skapt bedre tjenester.

Her for litt siden fikk de parlamentariske lederne på Stortinget et brev underskrevet av Høyre-kvinnen Anette Solli, som leder fellesnemnda for Viken, som skriver rett ut at det nye Viken blir så dyrt, så vanskelig og så ressurskrevende at hun er redd det kan gå ut over tjenestene hvis de ikke får mer penger av staten. Det blir altså dyrere og dårligere med sentralisering, og det er underskrevet av Høyres Anette Solli.

Så, da Monica Mæland hadde gått, kom Trine Skei Grande og var veldig formanende og litt moraliserende overfor alle ordførerne. Så omtalte hun alle de små kommunene som koseklubber, og disse koseklubbene rundt i Norge ville Trine Skei Grande ha slutt på. Hvis man tar disse såkalte koseklubbene, de kommunene med under 5 000 innbyggere: Der jobber det i overkant av 50 000 arbeidsfolk. Og det er ikke mye koseklubb for den hjelpepleieren som skal kjøre ut i vinterstormen på kysten i Nord-Norge, eller når man har den pleietrengende pasienten som man må hjelpe kveld etter kveld, natt etter natt. Det er ikke koseklubb, det er hardt arbeid, og det er forunderlig at regjeringen omtaler noe av det aller viktigste velferdsarbeidet vi har i Norge, som en koseklubb. Da er det mer koseklubb å sitte i regjering enn å være hjelpepleier f.eks. en hard vinternatt ute i norsk natur.

Så spørsmålet mitt til statsråd Monica Mæland er: Hvor lenge skal regjeringen drive å sette i gang slike kostnadskrevende, dyre prosesser som folket ikke vil ha?

Statsråd Monica Mæland [10:27:13]: For det første var jeg ikke klar over at vi har fått en ny kommunalminister. Det har noen i så fall glemt å informere meg om.

Men det er helt riktig at jeg er opptatt av kommune-reform, og vi går nå fra 422 kommuner i år til 356 neste år. Det er bra – det gir større enheter, det gir mer robuste kommuner. Og det vi vet fra kommunesammenslåinger fra før kommunereformen, er at de kommunene som slår seg sammen, har desentraliserte tjenester. Vi skal ha hjemmehjelp og hjemmesykepleie uansett kommune-størrelse. Det er jo nettopp derfor kommunesammen-slåing er viktig: at vi fortsatt skal ha et tjenestetilbud i hele landet. Vi vet også at de kommunene som slår seg sammen, har fått et større handlingsrom.

I motsetning til representanten er jeg veldig bekymret, for etter 1. januar er det fortsatt slik at halvparten av kommunene vil ha under 5 000 innbyggere, og 120 kommuner vil ha under 3 000. Det er ikke bærekraftig. Man kan jo gjøre som Senterpartiet: lene seg tilbake og tenke at dette går over. Det går ikke over – det er slik at vi i hele landet ser en aldrende befolkning. Vi ser færre unge, vi ser et kommunekart hvor alle skal kjempe om de samme ressursene og de samme kloke hodene. Da er det ikke slik at hvis man er nyutdannet, sitter man og drømmer om å flytte til et sted hvor man er den eneste på jobb i barnevernstjenesten, hvor man ikke har noen kollegaer, hvor man ikke kan være syk – hvor en er helt avhengig av at du er på jobb. Jeg tror ikke unge mennesker tenker slik, og jeg tror kampen for å få kompetent arbeidskraft kommer til å øke.

Når jeg reiser rundt, ser jeg at det går veldig bra i Distrikts-Norge. Men bekymringen til rådmenn, til kommunestyrerepresentanter og til ordførere er: Hvordan skal dette gå videre? Da er svaret større administrative enheter som er i stand til å tiltrekke seg kompetanse, slik at vi kan ha hjemmesykepleie, ha hjemmehjelp, ha oppdaterte planer. For det var egentlig det jeg snakket om i går – det å ha planer som inviterer til verdiskaping, til jobbskaping og bosetting i hele landet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:29:17]: Her sier egentlig statsråden rett ut: større administrative enheter. Man ser erfaringen med Viken. Det har blitt mye mer administrasjon, det har blitt kostnadssprekk, og Høyre lokalt i området spør etter mer penger fra Stortinget fordi det blir dyrere og mer krevende, og de er redd for at det går ut over tjenestetilbudet til folk. Det er den såkalte moderniseringen som regjeringen driver med, det er byråkratiskapende. Det har vært en enorm prosess i norske kommuner, det har kostet masse penger, men regjeringen gir seg ikke – de skal presse på med en ny runde som er veldig kostnadskrevende, og som folk ikke vil ha. Og så er det rart at ikke Monica Mæland

kan ta avstand fra Trine Skei Grandes uttalelse om at det er koseklubber i norske kommuner når det er under 5 000 innbyggere, og at det er en koseklubb å drive som hjemmesykepleier, hjemmehjelp, lærer, barnehagelærer rundt omkring i norske kommuner hver eneste dag. De gjør en kjempeinnsats, og Norge er sammensatt sånn som det er, med store avstander. Derfor må vi ha sykehjem, skoler og de grunnleggende tjenestene nær der folk bor, og da må det rekrutteres fagfolk til eget lokalmiljø.

Hvorfor ønsker Høyre å bruke så mye skattepenger en gang til på å sette i gang en prosess som folk ikke vil ha?

Statsråd Monica Mæland [10:30:25]: For det første vil jeg si jeg har utrolig stor respekt for alle dem som jobber i hjemmesykepleien og er hjemmehjelp rundt i det ganske land. Jeg har god erfaring i det, og det gjøres en kjempejobb i bygd og i by av alle de ansatte. Til dem har jeg ikke behov for å gjøre noe annet enn å sende en stor takk og hilsen.

Så er det ikke sånn at jeg har gjort meg noen erfaringer om Viken. Det har ikke stortingsrepresentanten heller. Viken er altså ikke etablert. Men det er jo ikke unaturlig at Senterpartiet, lenge før etablering, allerede har evaluert en regionreform – en regionreform som altså skal gi regionene flere verktøy, mer makt og innflytelse. Vi skal desentralisere oppgaver – vi skal flytte oppgaver fra departementene, fra direktoratene og ut til folkevalgt organ. Man skulle tro at dette var noe Senterpartiet bejublet, at lokale folkevalgte fikk større innflytelse på kompetansepolitikk, på næringspolitikk, på folkehelsepolitikk og på mange andre områder. Dette er altså den største struktur- og oppgavereformen dette landet har stått i siden fylkeskommunen ble opprettet. Det Senterpartiet lengter etter, er et kommunekart og et fylkeskart tilpasset slik vi levde for 50 år siden. Det går ikke.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:31:31]: Jeg skjønner at Høyre-kvinne og statsråd Monica Mæland ønsker å skyve Senterpartiet foran seg i den krevende sammenslåingsprosessen som Viken er. Men det er ikke vi som har beskrevet utfordringene med Viken, det er Høyres egen fylkesordfører, som i et brev til de parlamentariske lederne på Stortinget skriver rett ut at å samordne de tre fylkeskommunene gir betydelige samfunnsgeografiske, næringsstrukturelle, kulturelle forskjeller. Det er et ressurskrevende, komplisert og politisk meget krevende arbeid, og de er redd for at det går ut over tjenestene til folk.

Det er det Høyre lokalt som skriver, og det er Høyre nasjonalt som har tvunget gjennom en reform som ingen ønsker. Det er det som er problemet. Retorikken til Høyre har vært at dette skal skape mer effektivitet, bedre tjenester, men virkeligheten er den motsatte. Nå bygges det fylkeshus rundt omkring i Norge for mange milliarder kroner. Det er kjempekrevede å få dette til å fungere. Hvorfor er det sånn at de lokale Høyre-folka nå beskriver denne prosessen som svært dyr, mens statsråden står her og skjønner det?

Statsråd Monica Mæland [10:32:35]: Jeg har ikke skjønnet noe som helst. Jeg skyver ikke Senterpartiet foran meg. Jeg siterte det representanten sa. Han sa at vi har sett virkningene av Viken. Det har man slett ikke. Viken er ikke etablert ennå. Den er under etablering. Jeg har stor forståelse for at det er krevende.

Men jeg må nok si at det å skyve regjeringen foran seg i regionreformen er litt spesielt. For representanten vet veldig godt at det ikke var et initiativ som kom fra regjeringen. Det kom fra Stortinget. Man kan like eller mislike flertallet i denne salen, men det er nå nasjonalforsamlingen vår som har bestemt at vi skal ha tre forvaltningsnivåer, at vi skal ha en strukturendring tilpasset den tiden vi lever i, at vi skal ha fylker med mer makt og innflytelse, som får flere oppgaver, og at vi skal ha en framtidsrettet fylkeskommune som kan ta på alvor de utfordringene de har. Det er ikke en skjønning. Det er en konstatering av faktum. Det er krevende akkurat nå, men jeg er helt sikker på at vi kommer til å se mye mer framtidrettede og moderne fylkeskommuner når de er etablert og når de får gjort jobben sin – før vi evaluerer dem, for det gjør vi ikke før etablering.

Presidenten: Willfred Nordlund – til oppfølgingsspørsmål.

Willfred Nordlund (Sp) [10:33:46]: Jeg merket meg med interesse at statsråden sa at de kommunene som har slått seg sammen, har observert et større handlingsrom. Brevet fra Anette Solli fra Høyre og Viken fellesnemnd viser vel noe annet.

Men over til kommunene: Statsråden mente senest i går på kommunalpolitisk toppmøte at konkurransen om de varme hendene tilsier færre kommuner. Det skal altså automatisk bli sånn at bare man får færre kommuner, skal det bli flere varme hender og flere ansatte i omsorgen. Det er i hvert fall et veldig spesielt regnestykke. Ifølge regjeringen er det sånn at folk ikke vil jobbe i de små kommunene, men de skal ønske å jobbe på det samme fysiske oppmøtestedet bare kommunene har fått et nytt navn og har blitt større. Store avstander er noe vi har mye av i Norge, det klarer man ikke å sam-

men slå seg bort ifra uansett hvor mye statsråden her forsøker å forklare det motsatte.

Dersom Høyre-styrte Bø kommune i Vesterålen – der man har en Høyre-ordfører – skulle blitt slått sammen, skulle den altså bli mer robust. Er det sånn at det blir lettere å rekruttere til samme sykehjem i Bø hvis kommunen får et nytt navn, enn det er i dag?

Statsråd Monica Mæland [10:34:54]: Jeg tror vi trenger nye administrativt større enheter. Og så tror jeg nok at representanten må ta seg en tur ut i kommunene, det er ikke sånn at alle kommunalt ansatte møter opp på samme sted, det er veldig lenge siden det skjedde.

Når jeg viste til analyser som er gjort, er de gjort av kommuner som slo seg sammen før kommunereformen. Man har selvsagt et desentralisert tjenestetilbud. Hjemmesykepleien må jo være der folk bor. Vi har også hauger av interkommunalt samarbeid. Det hører jeg alle snakker veldig varmt om – masse interkommunalt samarbeid. Man samarbeider om brannvesen, barnevern, innkjøp og digitalisering, men man samarbeider ikke om et rådhus og en rådmann. Jeg mener at større enheter vil være bra, det er mye bedre med fire på jobb i et barnevern enn to. Det er heller ikke sånn at vi har 422 brannvesen – som er veldig viktig for beredskapen i dette landet – vi har rundt 250, fordi man samarbeider om det. Det betyr ikke at man sentraliserer der folk møter opp, sentraliserer der jobben gjøres – den gjøres der folk bor – men man får større enheter som er bedre i stand til å tiltrekke seg kompetanse. En del steder, bl.a. i Nord-Norge, sier en del rådmenn at de nærmest jobber «undercover» i samarbeid med kommunene ved siden av seg.

Presidenten: Willfred Nordlund – til oppfølgings spørsmål.

Willfred Nordlund (Sp) [10:36:08]: Dette er litt spesielt, folk bor fortsatt spredt i hele landet. La oss ta Træna kommune: Det er ikke sånn at det dukker opp flere på jobb bare fordi om Træna eventuelt skulle bli slått sammen med Mo i Rana. Det bor fortsatt 500 mennesker der, de skal fortsatt ha de tjenestene, og det er fortsatt så stor geografisk avstand at de fortsatt må ha en stedlig tjeneste. Det vil ikke være flere kollegaer å gå på jobb sammen med i f.eks. Træna kommune. Dette er et forhold som gjelder svært mange andre steder i Norge, det vil ikke bli flere kollegaer på jobb. Jeg er fullstendig klar over at de ansatte møter opp på forskjellige steder. Poenget er at dersom sykehjemmet fortsatt skal ligge der sykehjemmet ligger, er det eneste man forandrer, hvem som står på arbeidsgiverslippen. Men det man tar bort, er nærheten til tjenesten, nærheten til lokalkunnskapen og nærheten til den administrative enheten som faktisk skal sørge for at innbyggerne våre får

gode tjenester her i landet. Lokalkunnskap er altså ikke gått av moten selv om denne regjeringen mener det motsatte. Hvorfor er det sånn at vi egentlig skal tvangssentralisere dette landet ved å fjerne flere kommunegrenser? Det er det regjeringen ønsker.

Statsråd Monica Mæland [10:37:14]: For det første skal vi ikke tvangssentralisere dette landet. Hvis man hørte etter i går, oppfordret jeg kommunene til å snakke med naboen sin. Jeg oppfordrer kommunene til å sette viktige tjenestetilbud på dagsordenen, f.eks. spørre seg selv: Har vi en god nok skole, har vi et godt nok barnevern, har vi et godt nok tjenestetilbud?

Hvorfor har ikke kommunene oppdaterte planer? Man er opptatt av bosetting og næringsutvikling, mange kommuner har planer som er mer enn 15 år gamle. Det er ikke fordi de ikke vil, det er fordi de ikke har kapasitet. Hvis representanten har rett, er det gode spørsmålet: Hvorfor i all verden driver kommuner et utstrakt interkommunalt samarbeid hvis størrelse ikke betyr noe, hvis kapasitet ikke betyr noe, hvis det å ha kollegaer og utvikle kompetansearenaer ikke betyr noe? Hvorfor samarbeider man på alle områder bortsett fra rundt et rådhus og en rådmann? Det må representanten svare på hvis det er sånn at samarbeid er helt uinteressant. I nye Kinn kommune kommer de til å ha 15 ansatte på planavdelingen, i dag har Vågsøy én.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgings spørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:38:30]: Det er oppsiktsvekkende å høre at statsråden forsøker å skyve stortingsflertallet foran seg. Dette stortingsflertallet står faktisk bak denne regjeringen. Jeg antar at statsråden også er enig i politikken til eget flertall og ikke bare forsøker å si at det er noe som blir påført «oss».

Det statsråden ikke tar til seg i den diskusjonen vi har i dag, er spørsmålet om kompetanse. Jeg er enig med statsråden i bekymringen: Har vi nok kompetanse? Faktum er at vi styrer mot en kompetansemangel, i noen kommuner en kompetansekrise, fordi det viktige er ikke de administrative enhetene – det er tjenesteproduksjonen. Når vi vet at vi vil mangle flere tusen lærere for å svare på det behovet vi har, vil ikke kommunereformen svare på det. Når vi vet at vi mangler sykepleiere, jurister og ingeniører, ja så er ikke svaret å endre strukturen – det er å utdanne flere. Det vi ikke har hørt, er: Hva vil statsråden gjøre for å sikre at vi rekrutterer nok kompetanse gjennom utdanning?

Statsråd Monica Mæland [10:39:35]: Selvsagt henger dette sammen med hvor mange vi utdanner, men man kan altså ikke vedta i en kommunestyresal eller

stortingssal hvor folk skal bo. Folk må ville flytte et sted. Folk må ville bli igjen et sted. Det henger selvsagt sammen med å utdanne flere lærere, utdanne flere sykepleiere – og det gjør vi – men man må tiltrekke seg den kompetansen, man må få de unge, nyutdannede til å ville bo et sted. Da er det min påstand – og jeg vet det som kommer fra et sted hvor veldig mange ønsker å flytte hjem igjen, men ikke gjør det fordi man ikke får jobb, eller ikke en nok spennende jobb, eller ikke jobb for to – at man må ha kommuner som er i stand til å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft, som er i stand til å planlegge for bolig, investering og sysselsetting, for dette henger sammen. Derfor trenger man nye administrative enheter. Jeg sier det veldig tydelig, for noen tror vi skal fjerne steder fra kartet. Vi skal ikke det. Vi skal lage nye enheter – på samme måte som man har interkommunalt samarbeid om en rekke tjenester, skal man altså samarbeide tettere i kommunen, men ha desentraliserte tjenester.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:40:53]: Torsdag i forrige uke kom det tall fra Nav som viser at regjeringens innstramminger når det gjelder arbeidsavklaringspengene, ga 3 100 flere personer på sosialhjelp i 2018. Det er dramatiske tall. Regjeringen har altså satt folk som har helsetproblemer, og som er arbeidsløse, på bar bakke – før de er friske, før de har fått avklart om de kan komme tilbake i jobb, eller skulle hatt en uføretrygd. Regjeringen sparer på bekostning av dem som har det vanskelig.

Mens regjeringen – uten å blunke og uten å ha en eneste grunn – klarte å gi de 0,1 pst. rikeste og sterkeste i dette landet 1,4 mrd. kr i skattelette, skal man altså spare på bekostning av dem som sliter med helsa og ikke har jobb. Man klipper systematisk i stykker sikkerhetsnettet for folk som har det vanskelig. Det viser seg at det i fjor var en økning i bruken av sosialhjelp på 500 mill. kr, og det vil bli mer, for folk blir ikke friske av å bli fattige – de blir sykere.

Det som skjer, er at regjeringen tar inntekten fra folk og overlater dem til kommunene og sosialhjelpen – og bruken av den øker dramatisk nå. Kommunene får ansvaret, og det er mye penger det er snakk om. Da er spørsmålet: Vil regjeringen nå kompensere kommunene, slik at de har råd til å sørge for at folk har penger til husleie og mat i kjøleskapet, og ikke må kutte i eldreomsorgen og andre tjenester fordi regjeringen skal spare med en slik usosial reform?

Statsråd Monica Mæland [10:42:46]: Utgangspunktet er at vi bruker mer penger enn noensinne. Vi sparer ikke, vi bruker mer penger enn noensinne på å hjelpe vanskeligstilte generelt.

Når det gjelder spørsmålet som er knyttet til pensjon og uførhet, overlater jeg til arbeidsministeren å svare på det. Men jeg kan forsikre om at kommunene har hatt gode inntekter gjennom de årene vi har sittet i regjering. Det har vært omtrent på det samme nivået som da SV satt i regjering. Resultatene viser også at det går bra i kommunene. Man har gode resultater; vi har et rekordlavt antall på ROBEK-listen. Så vi kommer ikke til å endre kommunebudsjettet nå, midt i året. Vi har ikke noe grunnlag for å gjøre det. Dette håndteres godt av kommunene. I den grad det kommer flere på sosialhjelp, er det kommunenes ansvar.

Sosialhjelp er en midlertidig ytelse – det vet vi – som varierer i tid og sted. Gjennomsnittlig er de som trenger sosialhjelp, på det i fem måneder. Vi har ikke fått noen henvendelser fra KS, f.eks., som ville vært naturlig i en slik sammenheng, når representanten Andersen tegner dette dystre bildet av Kommune-Norge som hun gjør, og som jeg overhodet ikke kjenner meg igjen i.

Karin Andersen (SV) [10:44:01]: Til media sier KS at de forventer at regjeringen kompenserer dette. Det er ikke bare når det gjelder arbeidsavklaringspenger at regjeringen nå har sørget for at mange færre får. Når det gjelder bostøtten, som kommunalministeren også har ansvaret for, er det 35 000 færre som får bostøtte nå. Det synes også på sosialhjelpen i kommunene. Det synes ikke minst også i privatøkonomien til noen av dem som har det aller vanskeligst. Det betyr jo at på tross av at boutgiftene har økt, og at de som får bostøtte, får en mindre andel av boutgiftene sine nå enn før, må de også gå til kommunene og be om sosialhjelp hvis de ikke skal bli satt på bar bakke. Dette er helt systematisk. Nå ser det ut som om regjeringen strammer inn på sitt ansvar for vanskeligstilte og skyver hele ansvaret over på kommunesektoren.

Vil ikke regjeringen kompensere kommunene med noen ting for det økte ansvaret de nå får?

Statsråd Monica Mæland [10:45:08]: Bostøtten er viktig, mener jeg, og den er treffsikker. Den skal treffe dem som er vanskeligstilt på boligmarkedet. Derfor har regjeringen, gjennom de årene vi har sittet, styrket bostøtten. Vi prisjusterer utgiftene. Vi har styrket bostøtten til barnefamilier, fordi vi prioriterer barnefamilier. Vi har latt uføre som har vært i en overgangsordning, bli permanente bostøttemottakere. Vi har sørget for at minstepensjonister som fikk litt mer pensjon i statsbudsjettet, ikke mister bostøtten. Nå sist styrket vi også bostøtten på grunn av økte strømutfgifter. Dette er treffsikre og viktige ordninger.

Færre får, og det er bl.a. fordi vi har nye digitale løsninger som gjør at man kan bruke oppdatert tallmateriale for inntekter. Det er viktig, for det vi har opplevd

gjennom mange år, er at mange urettmessig har mottatt bostøtte. Man har brukt eldre tallmateriale, og så har man måttet tilbakebetale det. Det setter denne gruppen i en veldig vanskelig situasjon, og det ønsker vi ikke.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [10:46:14]: Det som er sant, er at man ikke har justert bostøtten, slik at det store gapet som har oppstått, ikke har blitt tatt igjen. Og da er bostøtten nå så treffsikker at vi har sett flere rystende saker i vinter der uføretrygdede og utviklingshemmede risikerer å bli kastet ut av boligene sine, for de får nemlig ikke bostøtte lenger med de stramme reglene vi har nå. Vi har også et lovverk som gjør at kommunene kan ta såkalt gjengs leie, markedspris på leie. Vi har sett saker nå i flere kommuner der utviklingshemmede som ikke får bostøtte, og som får gjengs leie, risikerer å bli satt på gata.

Vil statsråden være med SV og endre reglene, slik at de som har uføretrygd – og unge uføre, også de nye – får bostøtte? Og vil man endre husleieloven, slik at kommunene nå må slutte å ta gjengs leie, men drive sosial boligpolitikk, slik at denne gruppa kan være trygg?

Statsråd Monica Mæland [10:47:19]: De sakene jeg har sett om gjengs leie, var i Oslo kommune, og da oppfatter jeg det vel slik at representanten ikke har tillit til at SVs lokalpolitikere kan føre en god og sosial boligpolitikk, men at vi må gjøre det fra statens side. Det er jeg uenig i. Det er kommunenes ansvar å bestemme leienivået på kommunale boliger. Så er det vårt ansvar å bistå, slik at vanskeligstilte som har lav inntekt, får bostøtte. Det ansvaret tar vi. Hvis man er misfornøyd med måten kommunene gjør dette på, burde man snakke med sine egne, som faktisk styrer Oslo kommune, hvor denne saken kommer fra.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:48:00]: Dette er ganske oppsiktsvekkende, at den statsråden som har ansvar for bolig, ikke vet at dette skjer i mange kommuner. Spørsmålet her er: Er det riktig å ha et lovverk som gjør at de som skal sikre bolig til de mest vanskeligstilte, i praksis kan ta markedsleie? Jeg har snakket med mine egne i Oslo, vi har stoppet det. Men problemet er at muligheten ligger der, og når regjeringen nå helt systematisk skyver utgifter for folk som har det vanskelig, over på kommunene, og de må finansiere alt dette innenfor sosialhjelpen, så leter kommunene etter nye inntektsmuligheter. SV og jeg mener at staten skal ta et større ansvar for den sosiale boligpolitikken, bl.a. gjennom bo-

støtten, og også gjennom et regelverk som gjør at f.eks. utviklingshemmede skal kunne bo trygt med trygden sin og en bostøtte og et regelverk som gjør at husleia ikke kan overstige det de makter. Dette skjer i mange kommuner.

Statsråd Monica Mæland [10:49:06]: Jeg tror ikke det er noe overraskende at jeg har mye større tillit til lokalpolitikere enn det SV har. I de fleste kommuner har man et leienivå tilpasset den virkeligheten vi lever i, og det gjør at de aller fleste bor både trygt og godt. Det er virkeligheten der ute. Så finnes det eksempler på at kommunene tar for høy husleie. Det er det kommunenes ansvar å svare for. Det er ikke slik at vi skal overta ansvaret alle de steder hvor vi er uenig med kommunen.

Så er det statens ansvar å sikre bostøtte. Det gjør staten, og vi har også styrket bostøtten. Det er flere barnefamilier enn noensinne som får bostøtte. Det er et viktig bidrag til vanskeligstilte på boligmarkedet. Kommunene har sitt ansvar, vi har vårt, og jeg er tilhenger av å ha tillit til lokale politikere.

Presidenten: Anne Sandum – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Sandum (A) [10:50:08]: Jeg synes svaret fra statsråd Mæland er noe ullent og skulle ønske hun kunne gi et skikkelig svar på det spørsmålet representanten Karin Andersen stilte.

Selv om noen flere har kommet inn i bostøtteordningen, er det veldig mange som har falt ut av den. Det er et problem, det som her tas opp. Problemet er jo egentlig at staten skyver kostnadene vekk fra seg og over på kommunene. Her ønsker jeg et klart svar fra statsråd Mæland: Kan statsråden garantere at hun vil gi en særskilt kompensasjon som dekker alle økte utgifter for kommunene i budsjettet for 2020?

Statsråd Monica Mæland [10:51:07]: Det kan jeg svare et veldig tydelig nei på. Det kommer vi selvsagt ikke til å gjøre. Vi har et inntektssystem for kommunene som kommunene er fornøyd med, som staten er fornøyd med, og som KS er fornøyd med. Det kommer vi til å følge opp også i neste års budsjett, uten at jeg kan gi representanten detaljene om det. Det er faktisk ikke ferdig ennå.

Jeg kan også si at det ikke kommer til å komme statlige reguleringer av hvilke leienivåer kommunene kan fastsette. Det ville være å gå 50 år tilbake i tid. Vi har et velfungerende boligmarked og leiemarked. Kommunene tar et stort ansvar for de vanskeligstilte, og det gjør også staten. Jeg har tillit til at kommunene tar en husleie som dekker de utgiftene kommunene faktisk har. Det er

ikke sånn at kommunene tar ansvar for statlige utgifter. Det er ikke sånn systemet er. Det er sånn at vi overfører 31 mrd. kr mer til kommunene i dag enn da vi tiltrådte i 2013.

Presidenten: Heidi Greni – til oppfølgingsspørsmål.

Heidi Greni (Sp) [10:52:14]: Jeg hører at statsråden stadig sier vi har en eventyrlig kommuneøkonomi, og at det aldri før har gått så godt. For å si det sånn: På kommunalpolitisk toppmøte i går fikk vi et annet inntrykk. Eks-statsråd Søviknes er nå tilbake i den virkelige verden, og han rettet kritikk mot sin egen regjering, hvor han sa at satsingen som ikke ble prioritert, skapte et stort forventningsgap, og at den stramme økonomien ikke hadde noe rom for ekstra utgifter. Det var altså ikke noe slingsringsmonn.

SVs representant har tydelig redegjort for hva arbeidsavklaringspengene som nå er skjøvet over på sosialbudsjettet, betyr for kommunene. Bostøtten har vi vært inne på; det er en stor utgift som er overført til kommunene. Vi kan følge opp med utgifter til flyktninger. Det er gjort en kjempejobb med å bosette flyktninger, men mange av dem er av helsemessige eller andre årsaker ikke i stand til å komme i jobb og havner i sosialbudsjettet.

Har statsråden en plan for hvordan dette skal kompenseres, og en oversikt over de samlede kostnadene?

Statsråd Monica Mæland [10:53:27]: Har representanten hørt meg si at kommuneøkonomien er eventyrlig? Jeg tror aldri jeg har brukt det uttrykket. Jeg kjenner kommuneøkonomien godt. Jeg har vært kommunepolitiker i mange år, og jeg vet at det er vanskelig å snekre sammen kommunale budsjetter. Det jeg har sagt, er at kommunene har hatt en god inntektsutvikling. Representanten sier at økonomien er stram. Vel, den er på omtrent samme nivå som da Senterpartiet satt i regjering, så det er i så fall en slående dom over egen politikk. I tillegg har mange kommuner hatt gode engangsinntekter i form av både skatteinntekter og et havbruksfond som kommer kommunene til gode.

Det er altså kommunene som skal prioritere på sitt ansvarsområde, og det er ikke sånn at vi statliggjør områder når vi er misfornøyd med hvordan enkeltkommuner håndterer dem. Vi har valg hvert fjerde år, og både kommunestyrerepresentanter, stortingsrepresentanter og regjering kan byttes ut hvis man er misfornøyd med jobben som gjøres. Det er ikke sånn at man velter utgifter over på kommunene. Det er slik at vi har kostnadsnøkler som tar inn over seg den faktiske situasjonen i hver kommune.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:54:52]: Sist uke kom en ny rapport fra Telemarksforskning som viser at dagens tilskuddsmodell for pensjon til private barnehager mildt sagt er litt sjenerøs. De har de siste årene som kjent fått et tilskudd som tilsvarer 13 pst. av lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene, helt uavhengig av hva barnehagen har hatt av reelle kostnader til pensjon. Rapporten viser at i 2017 fikk hele 94 pst. av alle private barnehager et tilskudd som overgikk de faktiske kostnadene. Til sammen beregnes det at rundt én milliard skatte kroner for mye ble overført til private barnehager bare det året. Samtidig vet vi, fra SSB, at overskuddet for de private barnehagene landet på 1,2 mrd. kr samme år, og av det tok eierne ut om lag 1 mrd. kr gjennom konsernbidrag, altså penger – våre skattepenger – som føres oppover i konsernet, vekk fra barna, vekk fra barnehagene og over til eierne.

Dagens ordning har ikke bare en altfor høy sats for pensjon. Problemet er også at den belønner de eierne som har de dårligste pensjonsordningene, fordi de får et større overskudd jo lavere pensjon de gir sine ansatte.

Ser statsråden at innføringen av et pensjonstilskudd på 13 pst. har vært en gavepakke til eierne av private barnehager som flere kommersielle har utnyttet? Og planlegger statsråden å foreslå konkrete endringer av dagens system, og i så fall hvilke?

Statsråd Jan Tore Sanner [10:56:52]: Det som er så greit med representanten Moxnes, er at han ikke legger skjul på hva han vil. Formålet med Rødts argumentasjon mot private barnehager er at man ønsker å fjerne de private barnehagene. Der er vi grunnleggende uenige. Jeg mener de private – og de ideelle – barnehagene er viktig for å sikre et mangfold, sikre gode barnehager for barna og sikre at foreldrene har en valgfrihet. Og det er ingen tvil om at de private barnehagene har vært – og er – viktig for å sikre alle et godt og likeverdig tilbud.

Så er det også riktig at den reguleringen man har hatt av de private barnehagene i den perioden hvor man skulle bygge ut barnehagesektoren, passer ikke helt til en tid hvor barnehagesektoren er bygget ut. Derfor har regjeringen tatt initiativ til en gjennomgang av rammebetingelsene for de private barnehagene. De rapportene som representanten Moxnes viser til, er det Kunnskapsdepartementet som har bestilt, fordi vi skal ha et godt kunnskapsgrunnlag når vi skal lage et fremtidsrettet rammeverk.

Jeg har tidligere varslet Stortinget om at vi tar sikte på å legge ut en høring før sommeren, og da vil de spørsmålene som representanten stiller, bli besvart. Det er ikke vanlig at statsråder, eller regjeringen, varsler hva som kommer før vi er ferdig med å utrede.

Men jeg mener det er viktig at vi som myndigheter sikrer at statlige og offentlige midler kommer barna til gode. Det er viktig at vi sikrer et mangfold, sikrer at barna har et godt barnehagetilbud, og de private barnehagene står ikke tilbake for de kommunale barnehagene når det gjelder kvalitet og innhold. Vi skal sikre mangfoldet, men vi skal også sørge for at pengene kommer barna til gode, og derfor vil vi legge frem forslag om et fremtidsrettet rammeverk. Det er det ingen regjering før oss som har klart å få til.

Bjørnar Moxnes (R) [10:58:58]: Det er mangfoldet som trues av de kommersielle konsernene som underlegger seg, kjøper opp og legger ned ideelle barnehager, som blir en del av større konsernstrukturer. Det er det vi ønsker å få slutt på.

Dagens pensjonspåslag kom etter en anbefaling i en rapport som regjeringen fikk fra konsultentselskapet PwC i 2015. I årsberetningen til Private Barnehagers Landsforbund, PBL, for 2017 skriver de at direktoratet og PwC først foreslo et vesentlig lavere pensjonspåslag enn 13 pst., men etter intenst arbeid fra PBL fikk de jekket opp satsen til 13 pst., noe som har ført til at barnehagene fikk økt sine pensjonstilskudd med 700 mill. kr årlig. Nå ser vi at pensjonstilskuddet er 1 mrd. kr høyere enn hva de faktisk har i pensjonsutgifter – en vanvittig lukrativ ordning som ingen andre her i samfunnet nyter godt av.

Hva tenker statsråden om at PBL fikk gjennomslag for en endring som det nå blir påvist har vært en ren (presidenten klubber) milliardoverføring fra fellesskapet til deres egne medlemmer?

Presidenten: Taletiden er ute.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:00:05]: Hvis representanten hadde lest rapporten, ville han ha sett at de tallene han opererer med, var knyttet til situasjonen før bemanningsnormen ble innført. Det påslaget er knyttet til de kommunale midlene som brukes til barnehager, og de private barnehagene – mange av dem – har hatt en lavere bemanning enn de kommunale barnehagene. Når bemanningsnormen er gjennomført, vil det beløpet det er henvist til, gå ned.

Jeg er opptatt av at vi skal sikre at også ansatte i private barnehager har gode pensjonsbetingelser. Det var begrunnelsen for pensjonspåslaget, at vi skal sikre at ansatte, enten de jobber i kommunale eller i private barnehager, skal ha gode og likeverdige pensjonsvilkår. Vi går nå gjennom disse rammebetingelsene, og vi legger frem forslag om det.

Det er ikke sant som representanten Moxnes sier, (presidenten klubber) at de private barnehagene truer mangfoldet. Poenget er jo at (presidenten klubber igjen)

representanten Moxnes vil fjerne de private barnehagene.

Presidenten: Taletiden er ute.

Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:01:15]: Her blander statsråden kortene. Pensjonstilskuddet beregnes ut fra lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene – satt til 13 pst. av de utgiftene. Det er systemet, og det er et system som belønner de kommersielle eierne som gir de ansatte lavest mulig pensjon, for da blir differansen mellom tilskuddet de får av våre skattepenger, og de reelle kostnadene større jo lavere pensjon de gir de ansatte. Vi vil heller ha et system hvor man får kompensert for de reelle utgiftene. Det er det eneste logiske, at reelle utgifter kompenseres og ikke ikke-reelle utgifter. Det er en ren sponning av overskuddet til kommersielle eiere.

Så er det et faktum – flere rapporter viser det – at andelen ideelle barnehager går dramatisk ned, samtidig som andelen kommersielle barnehager går dramatisk opp. Disse svære konsernene kjøper opp, underlegger seg og legger ned ideelle barnehager for å få dem inn i (presidenten klubber) sitt konsern. Det er (presidenten klubber igjen) det omvendte av mangfold, det er konsolidering.

Presidenten: Taletiden er ute.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:02:23]: La meg bare minne om at de rammebetingelsene som har skapt det barnehagemarkedet vi i dag ser, var det de rød-grønne partiene som hadde ansvaret for da de satt ved makten.

Så er det nå en borgerlig regjering som går gjennom rammebetingelsene. Vårt formål med den gjennomgangen er at vi skal sikre et mangfold av barnehager, og at vi skal legge til rette for et mangfold av kommunale, ideelle og private barnehager, samtidig som vi skal sikre at pengene som vi bruker av offentlige budsjetter, skal komme barna til gode.

Jeg merker meg at representanten Moxnes ikke nevner barn en eneste gang. Han snakker bare om de kommersielle konsernene, rikingene. Jeg er opptatt av barna. Jeg er opptatt av at barna skal ha kvalitativt gode barnehager, og da må vi ha et mangfold. Det er derfor vi nå går gjennom rammebetingelsene, for å sikre at det er fremtidsrettet. De rapportene det vises til, er det vi som har bestilt, og de (presidenten klubber) danner kunnskapsgrunnlaget for de regelendringene vi kommer med.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:03:43]: Mitt hovedspørsmål går til fiskeriministeren.

Arbeiderpartiet er opptatt av samfunnskontrakten mellom hav og kyst, opptatt av at norsk fisk skal skape arbeidsplasser på land gjennom størst mulig grad av bearbeiding av fisken i Norge. Vi vet at potensialet er der, men det er viktig at politikken også er det. Akkurat nå er jeg veldig usikker på sistnevnte. Stortinget har i flere vedtak bedt regjeringen om å utarbeide strategi og politikk for nettopp sjømatindustrien. Stortinget har også bedt regjeringen lage en strategi om helårige arbeidsplasser i industrien, så langt tilbake som våren 2016. Vi har også bedt om en strategi for bruken av restråstoff for å sikre større verdiskaping av det råstoffet som landes.

Tiden går, og vedtakene består, men det er ingen strategier som er under utarbeiding, som vi vet. I mellomtiden ser vi en rivende utvikling i næringen når det kommer til automatisering og robotisering, som gir utfordringer, men først og fremst muligheter for utvikling av norsk sjømatindustri. Regjeringen og Stortingets rolle er å gi rammebetingelser og politikk som bidrar til at vi som nasjon kan gripe disse mulighetene. Arbeiderpartiet er svært utålmodig og har utfordret statsråden for å få på plass en egen hvitfiskstrategi, noe han mente det ikke var behov for.

Nå er vi i en situasjon der det går bra i fiskeriene, men industrien ber oss politikere være mer framoverlent. Det holder ikke bare å reise rundt, politisk handlekraft må også være på plass. Mitt spørsmål til statsråden blir: Hva er statsråden og regjeringens plan for å løfte sjømatindustrien?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:05:30]: For det første er det viktig å reise rundt. Jeg hadde ønsket at flere reiste rundt for å møte de bedriftene som representanten Myrseth drar fram. Jeg har vært og besøkt Lerøy i Båtsfjord. Jeg har vært og besøkt en rekke fiskeoppdrettere langs kysten. Jeg har vært og besøkt en rekke andre anlegg nettopp for å høre hva problemet er, hva mulighetene er, og hva de ønsker at vi skal gjøre. Det gjør at de strategiene som representanten etterlyser, er under utarbeidelse, og jeg tar sikte på å legge dem fram på egnet måte når de er ferdig. Jeg har faktisk jobbet en stund med de forskjellige strategiene knyttet til både restråstoff, helårige arbeidsplasser osv.

Jeg har også hatt en rekke møter med næringen selv, der jeg har sagt at vi må sørge for at mer av den fisken vi lander, faktisk kommer på reell auksjon, slik at næringen får tilgang til den og kan bearbeide fisken. Vi har som regjering sørget for å forbedre SkatteFUNN-ordningen, noe som gjør at de bedriftene som nå må endre sin måte å jobbe på på grunn av automatisering og robotisering osv., har muligheten til å få utviklet disse tekno-

logiene. Som vi ser av dagens medieoppslag om Båtsfjord-bruket, skal en bruke betydelige midler på automatisering av filetproduksjonen, som vil gjøre at en blir mer konkurransedyktig i årene som kommer.

I tillegg har jeg vært rundt for å berede grunnen for bedre markedstilgang for norske produkter, for prisnivået gjør at vi bør ha bedre rammevilkår. Derfor har jeg vært og snakket bl.a. med mine japanske kollegaer, fordi vi må få omsatt makrell i Japan på en konkurransedyktig måte – på samme vis som laks er viktig for oss. Jeg har i tillegg vært andre plasser for å berede markedsadgangen, for hvis vi ikke har et marked for produktene våre, får vi heller ikke omsatt dem.

Jeg gjør en rekke ting, og strategiene er også på vei.

Cecilie Myrseth (A) [11:07:31]: Jeg har også vært rundt og reist. Jeg har vært hos Lerøy og andre og på sjarkfiske. Det er viktig at vi politikere gjør det. Men det er også viktig når man reiser rundt og tar med seg innspill, at man omgjør dem til faktisk politikk. Det savner jeg at faktisk skjer fra denne statsråden. Det er ikke sånn at vi har overflod av saker til næringskomiteen når det gjelder fiskeripolitikk – det er vel heller det motsatte.

Jeg hører han sier at man skal legge fram strategier. Nå er det tre år siden den ene strategien som ble vedtatt, skulle leveres her. Så spørsmålet er: Når kan man forvente å få noen saker til Stortinget om dette? Kommer det i løpet av våren, eller kommer det neste vår?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:08:22]: Jeg kan love at representanten Myrseth skal få mer enn nok å jobbe med både utover våren, utover høsten og neste år når det gjelder fiskerisaker. Det er ikke det det skal være mangel på, for vi har en rekke ting vi ønsker å gripe fatt i innenfor fiskeriområdet.

Vi har store muligheter fordi vi har vært i stand til å drive god fiskeriforvaltning, som gjør at vi har kontroll på bestandene våre. Så må vi sørge for å få omsatt dette i produkter som vi kan selge til markedene våre der ute. Et av de tiltakene som undertegnede faktisk har gjort innenfor hvitfiskområdet, som representanten selv tok opp her, er nettopp å utvide lagringstiden for levende fangst, på torsk, slik at man kan utvikle mer helårige arbeidsplasser. Jeg har utvidet fra 12 til 20 uker på dette feltet. I tillegg har vi gjort mye innenfor rekruttering. Blant annet har den sittende regjeringen de siste årene tildelt over 100 rekrutteringskvoter. I tillegg har vi gjort en rekke andre grep nettopp for å bedre tilgangen for denne industrien.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Cecilie Myrseth.

Cecilie Myrseth (A) [11:09:31]: Jeg gleder meg til fiskeriministeren skal legge fram flere saker. Ikke bare Nesvik, men også hans forgjenger har snakket veldig varmt og høyt om saker som skal komme til Stortinget, men det har endt opp med at vi har stått her og etterlyst saker måned etter måned, og nå går det også år.

Maks én sak i året er ikke nok for denne næringen. Jeg spør igjen: Er det sånn at fiskeriministeren kunne tenkt seg å være med på å utarbeide en strategi for hvitfisknæringen nettopp for å få på plass mer bearbeiding?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:10:08]: Det er ikke alltid det er strategier som er svaret på utfordringene man har. Først må vi gå inn og se hva som er utfordringene. En av de utfordringene jeg i hvert fall får påpekt, er hvordan vi får tilgang til råstoff for å kunne produsere. Ta klippfisknæringen: Klippfisknæringen kan tilvirke produkt gjennom hele året av bl.a. fryst råstoff som de kan få fra fiskeflåten. Det kan være fryst, og det tines opp igjen og produseres. Det er nettopp tilgangen til råstoff som er utfordringen. Når det gjelder ferskfisknæringen, er det nettopp å kunne få tilført fersk fisk gjennom hele året på en skikkelig og god måte som gjør at man kan fange opp det markedet ønsker seg for den næringen. Innenfor laksenæringen har man andre utfordringer.

Da er det ikke alltid at det er strategier som er viktig, men den praktiske politikken man fører i det daglige. Derfor har jeg hatt møte med næringsaktørene for å sørge for at vi får tak i dette råstoffet til norsk industri. Og det er ingen hemmelighet at undertegnede har som målsetting å få råstoffet hjem igjen, bl.a. fra Kina, og tilvirke det i Norge til ferdig produkt. Da er det viktig at vi har markedsadgang.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:11:14]: Da sier jeg det igjen: Jeg gleder meg til det endelig skal komme saker om fiskeripolitikk til næringskomiteen.

Men til et ganske alvorlig spørsmål: Vi har som ambisjon å være verdens fremste sjømatnasjon. Da er det ganske uakseptabelt og det svekker tilliten til næringen når det avdekkes forhold om sosial dumping i næringen. Dette må tas tak i før det skader hele næringen. Og det er definitivt fiskeriministerens ansvar, det må jeg bare si.

Vi har lest flere saker om hvordan det har vært f.eks. i Lofoten og Vesterålen, under den storkontrollen som var nå i vinter. Det er kriminalitet, og det kan vi ikke være bekjent av i fiskerinasjonen Norge. Jeg er veldig bekymret over dette, og jeg tenker at skikkelige arbeidsvilkår er et minimum å forvente i en så viktig næring som sjømatnæringen er i vårt land.

Da er mitt spørsmål: Hvordan har fiskeriministeren tenkt å følge opp de utfordringene som er med sosial dumping i fiskerinæringen?

Statsråd Harald T. Nesvik [11:12:17]: Jeg er helt enig med representanten Myrseth. Det er fullstendig uakseptabelt at man ikke følger norsk lov og det regelverket som er der, der dette avdekkes. Det skal det gripes fatt i, det skal straffefølges, og man skal iverksette tiltak. I tillegg må man sørge for å ha gode kontrollrutiner. Vi må ha god seddelføring og kontroll av dette, så vi også vet hva som landes, og hvordan arbeidsforholdene er.

I tillegg nedsatte regjeringen i fjor nettopp dette utvalget som skal gå gjennom de forskjellige måtene for hvordan vi kan bli enda bedre på kontroll, for å få avdekket disse tingene. Først må vi avdekke det, så skal vi etterforske det, og så skal vi sørge for å få gjort noe med det og straffefølge det. For det er fullstendig uakseptabelt, disse forholdene som avdekkes.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:13:17]: Mitt spørsmål går til kunnskapsministeren.

Tall fra SSB viser en lærermangel på 3 200 lærere i 2020 og 6 000 i 2040, uten at det er tatt hensyn til effekten av de nye kompetansekravene som er gitt tilbakevirkende kraft. Da kompetansekravene ble innført i 2015, var det vel 33 000 som manglet videreutdanning i norsk, matematikk og engelsk. Fire år senere er dette tallet vel 25 000. Basert på denne progresjonen er det all grunn til å tvile på at alle lærere som trenger videreutdanning for å oppfylle kompetansekravene i løpet av de seks årene som gjenstår, faktisk får muligheten til det.

Regjeringens svar på lærermangelen har til nå være videreutdanning. Men det er ikke bare å utvide antall studieplasser for å få alle lærere igjennom. Dette har med kapasitet i UH-sektoren å gjøre. Også den omfattende bruken av vikarer i forbindelse med videreutdanning er et problem. Vikarene er ofte ukvalifiserte.

Når man legger dette til grunn, vil lærermangelen være skyhøyt over SSBs tall når vi kommer til 2025. For Senterpartiet virker det som om regjeringen ikke ser alvorlig og mangler styringsevne for å løse lærermangelen. For Senterpartiet er det meningsløst at elever som i dag får undervisning av kompetente lærere med lang erfaring i yrket, skal miste den gode læreren sin og i stedet risikerer å få en ufaglært vikar i fagene norsk, matematikk og engelsk.

Hvor bekymret er statsråden for at mange tusen elever vil miste lærere som i dag er godkjent for å undervise i matte, engelsk og norsk, og i stedet må få hjelp av

ufaglærte vikarer uten ett eneste studiepoeng i de samme fagene? Er det rett ressursbruk?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:15:10]: Det er et viktig spørsmål representanten reiser, både spørsmålet om lærerrekuttering, altså sørge for at flere ungdommer ønsker å bli lærer, og å sikre at vi har kompetente lærere, god lærerutdanning og lærere med fordypning i de fagene de underviser i.

Vi ser at vi i tiårene fremover kan få mangel på lærere. Derfor har regjeringen iverksatt en rekke tiltak for å heve statusen til læreryrket og bidra til at flere unge mennesker ønsker å bli lærer. Det handler om å gjøre lærerutdanningen til en master, det handler om historisk satsing på videreutdanning, det handler om de opp-takskravene som er stilt for å bli lærer, det handler om å finne nye karriereveier for lærere, bl.a. med lærerspesialister – og vi ser at den politikken virker. Vi ser at det er flere som ønsker å bli lærer. Faktisk har andelen og antallet som ønsker å bli lærer, gått opp etter at man økte inntakskravene på lærerutdanningene, og det gleder oss.

Så gjennomfører vi nå en historisk satsing på videreutdanning, og det gir også resultater. Det er flere lærere nå som har fordypning i norsk, engelsk og matematikk. For meg er dette viktig. Det er viktig at alle elever møter lærere som har fordypning i de fagene de underviser i. Vi vet hvor mye det betyr for elevenes læring.

Så har vi satt et mål om at i 2025 skal alle som underviser i engelsk, norsk og matematikk, ha fordypning i de fagene, og jeg har stor tro på at vi skal klare å få det til.

Siden 2014 har svært mange lærere fått fordypning i fagene. I år er det 11 280 lærere som ønsker videreutdanning, og det viser at også lærerne er med på laget.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [11:17:20]: Status framover er ett moment, men behandlingen av dagens lærere er også viktig.

På mandag kunne NRK melde at hele 10 pst. av lærerne i Vestfold og Buskerud snart går av med pensjon. På landsbasis er ca. 10 pst. av lærerne 60 år eller eldre. Ytterligere 18 pst. er i alderen 50–59 år. En stor andel av disse er blant de avskilte lærerne og vil være nær pensjonsalder når kravet inntreffer i 2025. Mange sier de vil velge tidligpensjon eller slutte i yrket framfor å begynne å studere igjen. I tillegg velger om lag 25 pst. av alle nyutdannede lærere andre yrker enn læreryrket, noe som årlig tilsvarer om lag 1 000 lærere. Dette vil forverre lærermangelen ytterligere og øke antallet ufaglærte i skolen. Hva vil statsråden si til de mange tusen lærerne som opplever at de på tampen av karrieren er stemplet som ukvalifisert til å undervise i sitt eget yrke? Og mener statsråden dette er god rekrutterings- og arbeidsgiverpolitikk?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:18:20]: Jeg er helt uenig i beskrivelsen både om avskilting og at man blir stemplet som ukvalifisert. Jeg mener at alle lærere uavhengig av alder også skal ha mulighet til videreutdanning. Om du er 55 år, eller om du er 60 år, er det viktig at man får muligheten til å få ekstra kompetanse i de fagene man underviser i.

Sånn er det nye arbeidslivet: Vi må regne med at vi må fornye vår kompetanse gjennom arbeidslivet – ikke bare få en utdanning i bånd, men også sørge for at vi lærer hele livet. Det må man også gjøre om man er 55 eller 60 år.

Nå ser vi heldigvis at pensjonsalderen øker blant lærere. I 2002 var gjennomsnittet 59,7 år på avgangsalder, mens nå har den gått opp til 62,6 år i 2015. Vi mener at det er viktig å prioritere lærerne som underviser i disse fagene, og vi vil selvsagt jobbe med gode løsninger også frem mot 2025 for å sikre at vi både har nok og også kvalifiserte lærere.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål, som for øvrig er siste spørsmål i denne muntlige spørretimen.

Tuva Moflag (A) [11:19:38]: Mitt spørsmål går til kommunal- og moderniseringsministeren.

Å ta vare på våre eldste er en av våre viktigste fellesoppgaver. Arbeiderpartiet vil at eldre skal være sjef i eget liv, og at alle skal ha en trygg alderdom. Vi vil ha målrettede tiltak som vil gi tydelige forbedringer i eldreomsorgen. Gjennom bl.a. en kvalitetsreform og 1 mrd. kr til velferdsteknologi vil vi sikre overgangen til framtidens eldreomsorg i Norge.

For Arbeiderpartiet går ikke slagordet «By og land hand i hand» ut på dato. For oss er det like viktig å skape smarte bygder som å skape smarte byer. Og det er nettopp i mange kommuner på bygda at presset på eldreomsorgen blir størst. I dag er det 4,2 yrkesaktiv per pensjonist. Om 20 år er dette tallet nede i 2,9. For enkelte kommuner er brøken langt mer dramatisk, med kun halvannen yrkesaktiv per pensjonist. Distriktskommuner i Innlandet og de tre nordligste fylkene får de største utfordringene. Ordfører Terje Hofstad i Stor-Elvdal er særlig opptatt av dette.

En «bo hjemme-reform» med vekt på hjemmetjenester, velferdsteknologi og boformer som gjør det mulig for flere eldre å bo hjemme lenger, er avgjørende for å lykkes med framtidens eldreomsorg. Regjeringen har både en eldreminister og en digitaliseringsminister, men det er i kommunene trykkessteknologien skal tas i bruk. Det går for sakte. Vi må gå fra piloter til utrulling og drift. Det krever store investeringer og gode planer. Hvilken plan har statsråden for å sikre at kommunene lykkes med dette?

Statsråd Monica Mæland [11:21:16]: Først har jeg lyst til å si at jeg er enig i mye av de beskrivelsene representanten gir, særlig knyttet til demografi. At vi blir færre yngre og flere eldre, gir oss store utfordringer, og det er noe av det vi prøver å beskrive når vi snakker varmt om både kommunereform og distriktspolitikk, fordi det handler om å legge til rette for jobbskaping i hele Norge.

Flere eldre betyr at vi kommer til å få finansielle utfordringer, men ikke minst kommer vi til å få utfordringer med hvem som skal yte tjenester til en kommune hvor færre yngre bor. Det at kommunene må ta i bruk digitale verktøy, nye teknologiske løsninger, er helt åpenbart.

Det skjer fantastisk mye. Veldig mange kommuner er i gang med spennende prosjekter. Vi har et samarbeid med KS, hvor vi i fjor gikk inn på et spleiselag med kommunene. Vi har laget løsninger som gjør at kommunene kan søke om å få bidrag til å utvikle nye digitale løsninger. Det som er så fantastisk, er selvfølgelig at det – i motsetning til i privat sektor, hvor nye digitale løsninger og ny teknologi er en forretningshemmelighet – er om å gjøre å spre det mest mulig i det offentlige, helt uavhengig av forvaltningsnivå og hvilken kommune en bor i. Så det én kommune gjør, kan de 421 andre kommunene også ta i bruk.

Så her foregår et stort arbeid. Staten er i aller høyeste grad med gjennom økonomiske bidrag. I tillegg har vi fra statens side selv i år en historisk satsing på nettopp digitalisering – 1,7 mrd. kr på nye prosjekter, i tillegg til alle de andre vi har startet opp. Veldig mye av det foregår på helseministerens område, og det vil nettopp komme også kommunene til gode.

Tuva Moflag (A) [11:23:04]: Jeg er glad for at også statsråden erkjenner at penger er en del av løsningen. I Arbeiderpartiet har vi satt av 3,5 mrd. kr mer til kommunene på kommunerammen, i tillegg til at vi i inneværende års budsjett har satset 300 mill. kr mer bare til bredbånd.

Oppgaven med flere eldre i samfunnet er en oppgave vi ikke kan spare oss ut av. Vi må investere for å løse disse oppgavene. Hva er statsrådets plan for å sette kommunene i stand til å møte de «pukkelkostnadene» som kommunene nå vil få, knyttet til både innkjøp av teknologi, kompetanseheving hos de ansatte i tjenesten og opplæring for brukerne, som nå skal forholde seg til mer teknologi i sin hverdag?

Statsråd Monica Mæland [11:23:49]: Det gjør vi gjennom solide kommuneopplegg, som gjør at kommunene kan prioritere dette området – og det gjør kommunene. Det spleiselaget vi har laget med KS, gjør

at kommunene forplikter seg til å bidra, KS bidrar, og staten bidrar.

Det er jo slik at jo flere som tar i bruk løsningene, jo mer effektive og billigere blir de. Jeg har sett på løsninger knyttet til f.eks. å ha digitale nøkler i hjemmesykepleien. Det er utrolig mye mer effektivt. Kommunene bruker mindre penger fordi hjemmesykepleierne bruker mindre tid på å måtte møtes, bytte nøkler etc., i tillegg til at det er tryggere for brukeren.

Så er det ikke noe nytt for meg at Arbeiderpartiet bruker mer penger i sine alternativer enn regjeringen gjør, men det er jo ikke Arbeiderpartiet som betaler den regningen – det er det næringslivet i hele landet som gjør, når man øker skattene. Da gjør man det mindre trygt å investere, mindre trygt å skape jobber. Og er det noe distriktene og kommunene er avhengig av, er det sysselsetting de neste 10–20 årene.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:24:52]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og det vises i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmålene 8 og 9, fra henholdsvis representantene Liv Signe Navarsete og Sandra Borch til forsvarsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Ketil Kjenseth til klima- og miljøministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Ole André Myhrvold (Sp) [11:25:20]: «Offensive eiendomsutviklere på Østlandet henvender seg i disse dager til lokale bondelag med ønske om å komme i kontakt med grunneiere og bønder med tilbud om omregulering og detaljregulering til boligformål. Slike henvendelser bidrar til ytterligere press på matjorda.

Hva tenker statsråden om en utvikling der kommersielle eiendomsutviklere legger press på lokale grunneiere for å omregulere LNF-områder til boligformål?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:25:49]: Først vil jeg takke representanten for spørsmålet. Er det noe jeg som lokalpolitiker, som fylkespolitiker og nå som statsråd er opptatt av, er det bruken av og presset på spesielt dyrket mark. Vi vet at når kommuneplaner skal legges,

kommer enkeltbønder med næringsaktører og utbygere på slep og ønsker å gule ut områdene i kommuneplanen nettopp for å få det regulert til boligformål. Jeg tror vi skal ha en svært bevisst holdning til dette både som kommunepolitikere, som regionale politikere og som nasjonale politikere. Kommunepolitikere opplever det presset det er når en får en aktør sammen med en bonde som – representanten nevner ikke det – gjerne har fått en opsjonsavtale i tillegg, som gjør at de sitter med et incitament for å få bygge ut akkurat det området.

Når det gjelder opsjonsavtaler, har en utbygger kanskje sterkere ryggrad og større mulighet til å påvirke i reguleringsplanene enn det en enkeltperson har.

Derfor er jeg glad for at regjeringen la fram en oppdatert jordvernstrategi i statsbudsjettet for 2019. Da sa en også noe om at en vil utrede et krav om tinglysning av opsjonsavtaler. Det er nettopp for å se hva som ligger bak de utbyggingene som kommer. Vi har i fellesskap en kjempeutfordring med tanke på at kun 3 pst. av vårt areal er dyrket. Det betyr at når vi bruker dette til utbygginger, som er billig for entreprenøren og dyrt for samfunnet, er det en dårlig måte å forvalte norsk landbruksjord på.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:27:58]: Det er vanskelig å være uenig med statsråden i beskrivelsen. Jeg tror vi er på linje der.

Det vi ser nå, er aggressive utbyggingsinteresser som særlig i pressområder jobber for å få omregulert dyrebar matjord. Så er det, som statsråden sier, sagt i den utvidede jordvernstrategien at man skal komme tilbake til dette. Men Landbruksdirektoratet var ganske klar. De mener at opsjonsavtaler er konsesjonspliktige og ikke kan inngås i hemmelighet.

Hva er statsrådens holdning til opsjonsavtaler, og vil statsråden ta et initiativ, sånn at vi får et forbud?

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:28:40]: Jeg vil følge opp det vedtaket som er gjort i Stortinget, og jeg vil følge opp for å se på flere sider når det gjelder opsjonsavtaler. Jeg er helt overbevist om at vi må få mer av det som ligger til grunn for opsjonsavtaler, opp i dagen. Om det ender med et forbud eller ei, skal ikke jeg si her og nå, men at jeg vil komme tilbake til det med tanke på at det er en utfordring med at opsjonsavtalene ligger som de ligger, er jeg overbevist om.

Så har jeg lyst til å si en ting til. Jeg tror vi fra politisk hold også må gjøre både lokale grep og fylkeskommunale grep for å sikre at vi får langsiktige linjer som sier hvor utbyggingen skal være – i fellesskap mellom kom-

muner, regioner og fylker – for å sikre landbruksjorda. Vi har ikke råd til å bygge ned så stor andel landbruksjord, og vi har ikke råd til at de kommer med opsjonsavtaler under armen og ber oss om å bygge ut.

Ole André Myhrvold (Sp) [11:29:40]: Jeg hadde gleden av å høre landbruksministeren på Bondelagets kornmøte i Askim kulturhus for noen uker siden, og det var en offensiv statsråd jeg da hørte med tanke på jordvernet. Indre Østfold er en sammenslått kommune som en følge av kommunereformen som Kristelig Folkeparti har stilt seg bak. Et av de vektige argumentene for kommunereformen var nettopp arealplanlegging. Vil regjeringen ta initiativ overfor nye kommuner når det gjelder å se mer helhetlig, og prioritere jordvern i tillegg til andre interesser?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:30:17]: Jeg har lyst til å begynne litt i en annen ende. Skal vi få til gode reguleringer og gode avtaler, tror jeg det er viktig at vi også lager strategier lokalt. Jeg har selv sittet som ordfører og sittet i fylkespolitikken hvor vi i fellesskap får planer for å ivareta landbruksjorda. Det tenker jeg at både nye og gamle kommuner i Indre Østfold i fellesskap må gjøre for å sikre landbruksjorda i sitt område. Dette er et lokalt ansvar, det er et regionalt ansvar, men det er overordnet et nasjonalt ansvar. Jeg mener vi skal være tydelige i nasjonale føringer når det gjelder bruk av dyrket mark.

Spørsmål 2

Geir Pollestad (Sp) [11:31:16]: «Sjølvs om det er mykje å gleda seg over i norsk landbruk, er det også ein del ting som går i feil retning. Sjølvforsyningsgrada synk, og det er overproduksjon, auka import, jord som går ut av bruk, og sentralisering av matproduksjonen.

Kva vil statsråden gjera for å sikra eit levande jordbruk i heile landet og auka sjølvforsyning?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:31:43]: Representanten Pollestad peker heldigvis på at det er mye å glede seg over i norsk landbruk, og det er jeg helt enig i. Jeg er glad for at vi kan ha et felles syn på akkurat det.

Så lurar jeg på hva fortellingen om norsk landbruk er. Er det litt selvmotsigende ting i spørsmålet representanten kommer med? På den ene siden sier representanten at det går feil vei og det er for dårlig forsyningsgrad. På den andre siden sier han at vi har overproduksjon. Jeg vil si at ja, vi har overproduksjon på noen av de områdene hvor Norge er i stand til å produsere ut fra sitt klima og sin måte å produsere på. Utenom det har vi noen områder hvor vi ikke har nok produksjon. Det gjel-

der bl.a. korn, grønt og frukt. Der har vi mulighet til å produsere mer.

Derfor tenker jeg at overproduksjon er en utfordring for landbruket, og landbruket har et ansvar for å være med på å få overproduksjonen ned, for den gjør at det blir lite lønnsomt både for landbruket, for dem som produserer, og for oss som samfunn. Med overproduksjon får en dårligere pris og lønninger for dem som driver.

Det andre jeg tenker å si, er at vi samtidig må klare å snu, sånn at vi legger til rette for produksjon av flere alternativer innen grønt og frukt. I tillegg har jeg lyst til å si at det i perioden før denne regjeringen faktisk var mer gressproduksjon der vi burde ha produsert korn. Det ble produsert mer gress der en skulle ha brukt områdene annerledes. Jeg er opptatt av at vi skal dyrke korn der det er egnet for korn, og gress der det er egnet for gress. Det vil gjøre noe med selvforsyningen, og det vil gjøre noe med den energien som vi faktisk skal få opp i vårt eget land.

Samtidig må vi legge til rette for små og mellomstore bruk. Investeringsviljen har vært stor fordi en har hatt gode tider som gjør at en har fått store enheter, men vi må legge til rette for små og mellomstore enheter.

Geir Pollestad (Sp) [11:34:37]: Det er egentlig litt absurd å starta eit spørsmål med at det er mykje å gleda seg over i norsk landbruk, den dagen statsråden legg fram eit forslag om å ta livsgrunnlaget frå 200 pelsdyrbønder i Noreg, som produserer ei lovleg vare. Eg vil berre nytta høvet til å seia kor skuffande den saka er, og senda ein venleg tanke til dei som er ramma og vert fråtekne livgrunnlaget sitt.

Til oppfølginga: I 2018 hadde ein ein situasjon der begge faglaga signerte ein jordbruksavtale. Det gledde me oss over, men mitt oppfølgingsspørsmål er: No har me gått frå å ha ein statsråd frå Framstegspartiet til å ha ein statsråd frå Kristeleg Folkeparti. Vil jordbruket merka det?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:35:34]: Jeg håper landbruket merker at Kristelig Folkeparti er like opptatt av norsk landbruk i regjering som vi var utenfor regjering, og som vi har vært hele veien. Jeg vil også si at det vi gjorde på Granavolden, det vi la til rette for i plattformen, mener jeg var et kapittel som ikke var så tydelig i den forrige regjeringens kapittel. Jeg er opptatt av at vi skal gjennomføre den politikken som ligger i Granavolden-plattformen, der en ønsker et mangfoldig – ikke bare et ensidig, men et mangfoldig – landbruk i hele landet, og der en skal bruke de ressursene som er egnet lokalt.

Presidenten: Bollestad ... Pollestad, var det. Det går i surr her for ein stakkar.

Geir Pollestad (Sp) [11:36:26]: Eg beklagar likskapen (munterheit i salen). Det vert vist til Granavolden-plattformen, og der står det veldig mykje av det Stortinget har vedteke i samband med behandlinga av jordbruksmeldinga. At ting er tekne inn der, synest eg er naturleg. Men vi nærmar oss jo starten på jordbruksoppgjeringet. Eg forventar ikkje at statsråden vil seia noko om innhaldet i det, men eg vil likevel spørja litt om ambisjonsnivået. Då er spørsmålet mitt: Tenkjer statstråden at jordbruksoppgjeringet me skal debattera i denne salen i juni månad, skal vera hakket betre enn det jordbruksoppgjeringet me diskuterte i 2018, då landbruksministeren heitte Jon Georg Dale?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:37:29]: Jeg merker meg at Pollestad – ikke Bollestad, men Pollestad – ser, vet og er klar over at jordbruksoppgjeringet nærmer seg. Jeg har ennå ikke fått kravet fra jordbruket, men jeg har lyst til å si at representanten Pollestad skal få lov til å ta påskeferie og være trygg i sin forvissning om at jeg er opptatt av å sette en merkelapp på landbruket ut fra det som ligger i Granavolden-plattformen. Vi som regjering ønsker å ha et landbruk i hele landet, og vi ønsker å gi landbruket arbeidsmuligheter fordi det faktisk er en av de viktigste fastlandsnæringene vi har i landet vårt. Derfor er det viktig for regjeringen å verdsette det.

Spørsmål 3

Siv Mossleth (Sp) [11:38:38]: «I arbeidet med nye regler for drosjenæringen har mange uttrykt bekymring for at drosjetilbudet i distriktene vil bli dårligere. I høringsnotatet foreslår departementet at fylkeskommunene skal få adgang til å tildele lokale eneretter for drosjetransport i bestemte områder. Flere, bl.a. drosjenæringen, mener at dette ikke er nok for å sikre et godt drosjetilbud i hele landet.

Hvilke grep vil statsråden ta for å sikre at ordningen med enerett opprettholder et godt drosjetilbud for folk i hele landet?»

Statsråd Jon Georg Dale [11:39:22]: Vi har i statsråd lagt fram våre forslag til endringar av yrkestransportlova, som regulerer drosjenæringa. Der har det vore viktig for regjeringa å vareta to viktige omsyn:

Det eine er at drosjenæringa taper konkurransekraft. Sjølv om folk reiser meir, er det omsetningssvikt i deler av drosjenæringa, og vi må få konkurransen i byane til å fungere endå betre.

Samtidig er eg til liks med representanten Mossleth oppteken av at tilbodet i distrikta skal vere godt, som i dag. Det meiner eg lovforslaget legg opp til, ganske enkelt fordi fylkeskommunane, som har hatt løyvemyn- digheita og framleis vil ha det, også kan velje å tildele e- nerettskontraktar dersom det er svikt i marknaden. Det betyr for alle praktiske formål at ein gjev ein monopol- situasjon i inntil fem år om gongen til ei bedrift som kan køyre drosje i eit avgrensa område. Ved å gjere ei slik til- deling kan ein som fylkeskommune setje krav til kva innhaldet i tenestene skal vere – døgerkontinuerleg til- bod eller mange andre krav – noko som også forsterkar drosjetilbodet utover det det er i enkelte område i dag.

Eg er heilt sikker på at det grunnlaget for heimel er godt nok til at politikarar landet over kan vere med og gjere ein viktig jobb for å oppretthalde drosjetilbodet som den viktige delen av kollektivtilbodet det er i man- ge delar av Noreg, og eg er heilt trygg på at med den lov- gjevinga vi legg fram no, klarar vi å vareta både behovet for omstilling i ei næring som taper konkurransekraft, og eit godt tilbod i heile landet.

Siv Mossleth (Sp) [11:41:20]: Jeg beklager at stats- råden ikke kunne svare på dette spørsmålet om enerett tidligere, for jeg synes det burde vært reflektert mer over eneretten før saken ble lagt fram for Stortinget. Grunnen til det er bl.a. at TØI skriver at i flere kommuner er nesten hele inntekspotensialet i den lokale dro- sjenæringen tilknyttet kontraktkjøring, herunder skole-, helse- og pasientreiser. En enerett som utelukkende er tilknyttet annen kjøring, herunder bestillingsmarke- det og gatemarkedet, har derfor ingen nevneverdig selvstendig økonomisk verdi for eventuelle enerettsha- vere i dette området. Når eneretten bare utgjør 10 pst. av distriktsdrosjenes kjøring i enkelte områder, hvor- dan kan eneretten berge drosjenæringen i distriktene?

Statsråd Jon Georg Dale [11:42:20]: Viss ein tildeler einerett frå fylkeskommunane, vil ein sjølv kunne setje krav til korleis tilbodet skal vere. I dag er det fylkeskom- munane som i alt vesentleg også kjøper resten av kol- lektivtransporten, f.eks. Det gjer dei med utgangspunkt i å dekkje behova til innbyggjarane. På akkurat same måte som dei kjøper busstilbod eller andre kollektivtil- bod, kan dei i framtida kjøpe drosjetenester gjennom ein einerettsfordel utanfor dei store byane. Eg er heilt trygg på at det gjev naudsynnte verkemiddel til fylkes- kommunane for å bidra til at det er eit fornuftig og godt drosjetilbod i heile landet.

Så er det heilt rett, som representanten var innom, at drosjene ikkje berre har hatt inntekter frå den kom- mersielle marknaden, som vi bruker som privatperso- nar. Dei har hatt fleire inntektsstraumar. Vi kan då leggje til grunn at dei i utgangspunktet ikkje vil forsvinne sjølv

om ein legg om drosjenæringa sine regulatoriske for- hold.

Siv Mossleth (Sp) [11:43:29]: Det vil kanskje ikke forsvinne, men jeg ser det som svært usannsynlig, der- som det skal være fri etablering, at drosjesjåførene skal se det gagnlig å ha tilbudet klart overalt, alltid, dersom konkurransen blir så sterk at de ikke tjener penger på det. I tillegg vil ordningen som statsråden skisserer, føre til ganske mye byråkrati når eneretten skal gå gjennom papirmølla. I dag har vi beredskap overalt, alltid. Der- som det finnes tilgjengelig drosjetilbud som ikke er nødvendig, er det ikke grunnlag for enerett.

Statsråd Jon Georg Dale [11:44:39]: Her er ei rekkje påstandar som eg ikkje finn grunnlag for å gå veldig djupt inn i, for eg meiner fleire av dei er direkte misvi- sande både for korleis situasjonen er, og for kva realite- tane er i forslaget som er levert. Eg vil såleis oppmode representanten til å lese forslaget før ein konkluderer med alle eventuelle nedsider det kan ha. Eg meiner re- guleringa vi no legg til rette for, har utgangspunkt i at viss det er ein fungerande marknad, er det best at han får fungere. Difor deregulerer vi ein marknad som har hatt svikt i omsetjinga, og vi reduserer inngangsbarrie- rane for å få verksam konkurranse fleire plassar. Viss det ikkje er verksam konkurranse, gjev vi fylkeskom- munane moglegheit til å tildele einerett for fem år om gongen. Det er ei tildeling gjennom eit anbod, det er ikkje meir byråkrati. I dag må ein trass alt søkje løyve på kvart einskilt drosjeløyve. Den talsavgrensinga som er på det, forsvinn, og det bidreg også til både sterkare konkurranse i byane og eit godt tilbod i distrikta.

Spørsmål 4

Geir Inge Lien (Sp) [11:46:07]: «For tida pågår det ein gigantisk prosess i Statens vegvesen med overføring av oppgåver og tilsette frå staten til fylkeskommunane og ei mogleg overføring frå regionkontor til divisjonar kombinert med omfattande nedbemanning.

Korleis vil statsråden sikre at omdanninga av Sta- tens vegvesen skjer i tråd med regjeringa sine eigne am- bisjonar for regional fordeling av statlege arbeidsplass- ar, og når ser statsråden for seg at det vil bli fatta ei ende- leg avgjerd i denne saka?»

Statsråd Jon Georg Dale [11:46:41]: Det er heilt rett at Statens vegvesen går gjennom ei stor og krevjande omstilling. Delar av det er overflyttinga av sams vegad- ministrasjon til fylkeskommunane, som Senterpartiet tok initiativ til i 2010, og som eg legg til grunn at dei er overbegeistra over at regjeringa no gjennomfører, i tråd

med det Senterpartiet hadde tenkt å gjere då dei sat i regjering, men ikkje fekk til. Det er ei av omstillingane vi går gjennom. Det gjer at det store Statens vegvesen som vi framleis har, også må gjennom ei nødvendig tilpassing til den måten vi har organisert på.

Eg har heile tida vore tydeleg på at Statens vegvesen må få tid og rom til å gjere sine vurderingar av korleis deira eigen organisasjon skal sjå ut. Det har dei i utgangspunktet gjort. Så har det i tillegg vore gjennomført ein områdegjennomgang av Statens vegvesen som seier at på det såkalla TK-området, trafikant og køyretøy-området, er det store moglegheiter for effektivisering av strukturanne. Der går det no føre seg eit arbeid, og Statens vegvesen skal levere sitt forslag til departementet den 10. mai.

Felles for begge desse oppgåvene er mi forventning – også uttrykte forventning – om at Statens vegvesen i oppdraget held seg til dei retningslinjene vi har for lokalisering av statlege arbeidsplassar, som er slått fast av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det er det tydelege føringar på. Det vil eg også ettersjå når ein nærmar seg endeleg konklusjon.

Det er dessverre for tidleg for meg å forskottere på kva tidspunkt vi er klare til å gjere det. Det betyr at før eg evnar å seie noko om det, må eg sjå kva slags vurderingar Statens vegvesen har gjort, eg må sjå deira faglege tilråding, og eg må sjå på den involveringa eg har bedt om at dei skal ha undervegs i prosessen for å få til eit best mogleg sluttresultat. Så tidspunktet for kva tid eg reknar med å ha konkludert på det, må eg kome tilbake til etter at eg har sett forslaget som Statens vegvesen skal levere, med utgangspunkt i fristen den 10. mai.

Geir Inge Lien (Sp) [11:49:02]: Eg takkar for svaret. Eg er likevel litt undrande til prosessen og lurar på kva statsråden vil leggje mest vekt på framover.

Statsråd Jon Georg Dale [11:49:20]: Eg trur det ærlege svaret på det er at vi må ha eit Statens vegvesen som er rusta for dei utfordringane dei kjem til å møte dei komande åra, og eit Statens vegvesen som svarar på den forventinga som brukarane av Statens vegvesen har til dei, anten det gjeld på TK-området – også der kjem vi til å sjå storstilt digitalisering i åra som kjem – eller det gjeld på utbyggingssida, der dei no har fleire konkurrentar i marknaden og vil strekkje seg lenger etter både å få meir for pengane og å få opp samfunnsnytta på investeringane. Dei har ei rekkje viktige arbeidsoppgåver, også trafikksikkerheitsarbeid, og anna.

Vi må ha eit Statens vegvesen som evnar å levere på dei oppgåvene, vi må ha ein struktur som er tilpassa det, og så skal vi følgje dei statlege retningslinjene for dette. For eg er også oppteken av at Statens vegvesen kjem til å ha arbeid i alle delar av landet, og då bør dei også vere til stades i alle delar av landet.

Geir Inge Lien (Sp) [11:50:21]: Eg takkar for svaret.

Vi ser at regjeringa har brukt både føretak og styre mykje, og når avgjerder skal takast, verkar det som om det er der det skjer. Eg lurar då på: Kven skal ta avgjerda om plassering av divisjonshovudkvartera? Når vert dette gjort? Vert det teke distriktpolitiske omsyn ved val av geografisk plassering? Altså: Korleis sikre lokalkunnskapen?

Statsråd Jon Georg Dale [11:50:52]: Lokaliseringsspørsmåla kjem vi tilbake til når vi har fått dei samla forslaga frå Statens vegvesen, som også inkluderer TK-området. Som eg har sagt tidlegare, er fristen for det arbeidet 10. mai, og Statens vegvesen leverer då forslaget sitt til departementet.

Korleis strukturane vil sjå ut, vil verte vurdert då. Dei vil verte vurderte basert på punkt ein, kvar vi har kompetanse, treng kompetanse og har viktig arbeid å gjere, punkt to, dei statlege retningslinjene, og punkt tre, korleis vi skal dimensjonere Statens vegvesen for å løyse dei utfordringane og dei oppgåvene dei har, også i åra som kjem. I sum gjer det at vi kjem til å gjennomføre ei nødvendig omstilling i Statens vegvesen, ei nødvendig effektivisering av Statens vegvesen, men vi skal framleis sørge for at vi er til stades i alle delar av landet.

Spørsmål 5

Siv Mossleth (Sp) [11:52:05]: «Mange har jobbet for ny tunnel gjennom Tjernfjellet på rv. 77 i Saltdal. Når denne tunnelen snart åpnes for en tryggere trafikk, er det også på tide å endre status på denne veien fra riksvei til europavei. En endring vil gi en helhetlig og logisk transportkorridor som blir enklere for transportører, næringsliv og turister. Skilting og synlighet på kartet er viktig, og denne tverrforbindelsen vises for dårlig på kart i dag.

Kan statsråden ta initiativ til denne omklassifiseringen som er ønsket på begge sider av grensen?»

Statsråd Jon Georg Dale [11:52:54]: Samferdselsdepartementet har nettopp gjort ei vurdering av behovet for å omklassifisere rv. 77 over Tjernfjellet til europaveg, bl.a. sett i lys av den betydelege oppgraderinga som no har vorte gjort på strekninga. Lat meg leggje til at det trass alt er det viktigaste av alt at standarden på vegane er bra. Ny tunnel gjennom Tjernfjellet og ny tilknytning til E6 vert opna for trafikk i år.

Vi har allereie fire grensekryssande passeringar som har europavegstatus i Trøndelag, Nordland og Troms: E14, E12, E10 og E8. Riksveg 77 over Tjernfjellet ligg ikkje så langt frå E12 og har dessutan minst trafikk av desse korridorane. Mens hovudtyngda av dei lange interna-

sjonale transportane går over E14, E12 og E10, er trafikken over rv. 77 for ein stor del å rekne som regional trafikk i området. Sjølv om ein no ikkje skal sjå bort ifrå at vegen kan få auka trafikk som følgje av oppgraderinga, har vi ikkje grunnlag for å seie det per i dag.

Representanten Mossleth refererer til at det frå begge sider er ønskt ei omklassifisering til europaveg. I det alt vesentlege vil eg seie at forskjellen på riksveg og europaveg ikkje er vesentleg. Staten er ansvarleg for vegen på begge sider, og det er tilstanden på vegen og vedlikehaldet som avgjer i kva grad det er lett å kome seg fram i området.

Etter det eg hittil har fått vite frå svenske myndigheter, ser dei ikkje for seg å gå vidare med eit omklassifiseringsarbeid frå svensk side. Dersom det er rett, meiner eg det er naturleg at vi beheld riksvegstatusen også på norsk side for rv. 77. Vi får eventuelt ta opp igjen spørsmålet til vurdering dersom svensk side skulle endre posisjon i dette spørsmålet.

Siv Mossleth (Sp) [11:55:01]: Jeg er helt enig med statsråden i at det er gledelig, viktig og riktig at vi får en bedre vei gjennom Tjernfjellet. Det skal bli en fornøyelse når tunnelen åpner. Men jeg er ikke helt enig i vurderingen for øvrig. Kryssingen av Tjernfjellet har vært en flaskehals som har gjort det vanskelig å benytte veien. Samtidig er det at den vises så dårlig på kartet som riksvei, sammenliknet med de andre europaveiene, med på å bidra til at trafikken er liten. Jeg ser for meg at vi bør inkludere rv. 80, fra Bodø gjennom Fauske, Saltdal og videre, i dette prosjektet.

Ser statsråden at rv. 80 kan inkluderes i dette prosjektet?

Statsråd Jon Georg Dale [11:56:03]: Viss eg skal vere ærleg, slit eg med å få heilt taket på kva som er hovudpoenget, og kva som er bakgrunnen for ønsket om omklassifisering. I utgangspunktet skjønar eg veldig godt behovet for ein høg standard på vegen, og difor oppgraderer vi vegstandarden. Eg skjønar behovet for å ha eit godt vedlikehald på vegen. Det skal vi vareta, anten det er ein europaveg eller ein riksveg. Staten eig uansett ansvaret for vegstrekninga.

Då står vi eigentleg igjen med korleis trafikken fordelar seg. Eg greier ikkje å sjå at ei slik omklassifisering ville ført til vesentlege endringar. Difor held eg meg til det tidlegare svaret mitt. Så lenge svenskane ikkje ser for seg å gjere det, ser ikkje eg noko grunnlag for å gjere ei slik vurdering no. Vi får eventuelt ta det igjen viss det skulle vise seg å verte annleis frå svensk side.

Siv Mossleth (Sp) [11:57:02]: Ordfører Britta Flinkfeldt i Arjeplog i Sverige jobber med denne saken på svensk side. Om det ikke har nådd helt fram til minis-

ternivå, er det helt klart et ønske om en europaveg også på svensk side.

Statsråden sier at han ikke ser helt poenget. Da må jeg forklare det på nytt: Poenget er at man med en europavei får en mye større synlighet for det som i dag kalles «Silvervegen», som går fra Bodø til Skellefteå. En større synlighet vil være gunstig for turistnæringen og reiselivet for øvrig. Så det er reiselivets, turistnæringens og næringslivets sak jeg snakker nå, når jeg ønsker større synlighet for den veiarmen.

Statsråd Jon Georg Dale [11:58:10]: Eg registrerer det, og – som sagt – viss dei gjer nye vurderingar på svensk side, skal eg gjere ei ny vurdering då.

I utgangspunktet meiner eg likevel at det som i størst grad avgjer om vi greier å lykkast med å korte inn reiseavstanden for næringslivet, og dermed også med å skape ny næringsaktivitet, f.eks. på reiselivssida, er standarden på vegen. I den samanhengen gjer vi no nødvendige oppgraderingar, og eg meiner at det trass alt er det viktigaste. Som sagt: Frå svensk side melder dei at dei ikkje har tenkt å gjere ei slik omklassifisering no. Dersom dei gjer ei ny vurdering, skal naturlegvis også vi gjere det.

Spørsmål 6

Martin Henriksen (A) [11:59:14]: «Jeg viser til beredskapssituasjonen i Vågsfjordbassenget, der styret i helseforetaket vedtok å legge ned ambulansebåten «Alden» fra 1. januar 2019. Helseforetakene er i en økonomisk situasjon som fører til at de blant annet kutter i de akuttmedisinske tjenestene. Stortinget har bedt om en stortingsmelding med en helhetlig gjennomgang av de prehospitaltjenestene, inkludert ambulansetjenesten.

Vil statsråden sørge for at kuttene settes på vent til en slik helhetlig gjennomgang er på plass?»

Statsråd Bent Høie [11:59:52]: I løpet av de seneste årene er det utviklet prehospitalt behandlingsopplegg for akutt sykdom som tidligere bare ble gitt på sykehus. Ambulansetjenesten omtales i dag som sykehusets forlengede arm. Utviklingen av de prehospitaltjenestene bør derfor ses i sammenheng med Nasjonal helse- og sykehusplan, slik det også framgår av den nye regjeringsplattformen.

Ny nasjonal helse- og sykehusplan vil bli fremmet som en stortingsmelding. I denne stortingsmeldingen vil det bli en gjennomgang av de prehospitaltjenestene, bl.a. for å gi en samlet status for oppfølgingen av NOU 2015: 17, Først og fremst, og for å skissere en bærekraftig utvikling av denne tjenesten i framtiden.

Representanten Henriksen viser til at Stortinget har bedt om en stortingsmelding om en helhetlig gjennom-

gang av de prehospitaltjenestene, inkludert ambulansetjenesten. En egen stortingsmelding om samme tema rett etter at sykehusplanen er lagt fram som en stortingsmelding, vil bringe lite nytt til Stortinget. Men jeg vil som sagt følge opp Stortingets vedtak gjennom å framlegge en ny nasjonal helse- og sykehusplan, i tråd med regjeringsplattformen, der prehospitaltjenester er et sentralt tema.

De regionale helseforetakene og kommunene har ansvaret for den akuttmedisinske beredskapen, og i november 2018 vedtok styret ved Universitetssykehuset i Nord-Norge å sette i verk beslutningen om nedleggelse av ambulansebåten på Bjarkøy fra 1. januar 2019. I styrevedtaket ble det forutsatt at man setter i verk kompenserende tiltak som er beskrevet i saken.

Bakgrunnen for styrevedtaket er at øyriket Bjarkøy fra desember 2018 ble knyttet sterkere sammen med ny tunnel- og broløsning. Det framgår av styresaken at behovet for ambulansebåt og akuttberedskap for Bjarkøy reduseres, og at beredskapen i større grad kan ivaretas ved å øke bruken av ambulansebil og ambulanshelikopter. Fra 2015 ble dessuten beredskapen i regionen styrket med ambulanshelikopter på Evenes, og hele øyriket nås nå med ambulanshelikopter innen 20–30 minutter. Regulariteten for helikopter i dette kystområdet vurderes å være god.

Jeg har i spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 378 og nr. 388 for 2018–2019 orientert detaljert om saken og herunder også om de kompenserende tiltakene. I svaret mitt går det fram at Helse Nord er av den oppfatning at den vedtatte endringen kan gjennomføres, forutsatt at kompenserende tiltak er iverksatt før avvikling av ambulansebåten.

Med bakgrunn i prosess, utredning og identifisering av kompenserende tiltak som skal være på plass før avvikling, støttet Helse Nord beslutningen til Universitetssykehuset i Nord-Norge om å avvikle ambulansebåten.

Martin Henriksen (A) [12:02:30]: Jeg takker for svaret.

Det er bra at helikopterbasen på Evenes kom på plass. Men det innbyggerne i Vågsfjordbassenget, særlig på Bjarkøy, er opptatt av, er at helikopteret ikke alltid kan komme fram. Hvis været er dårlig, hvis det er tåke, hvis sikten ikke er lang nok, er ikke helikopter et alternativ. Det er heller ikke alle av disse øysamfunnene man når fram til med bil og via tunnel, og det er eksempler på at folk har hatt illebefinnende og kommet svært sent til sykehuset fordi beredskapsferge og de kompenserende tiltakene har vært ute av drift. Dette virker selvfølgelig inn på trykningen til folk, og bl.a. UNN, ved klinikkseksjonen der, mener at responstida kunne ha vært ivaretatt

med ambulansebåten. Den utrykningen som nå er, er på grunn av helseforetakenes innsparing.

Jeg vil igjen stille statsråden mitt opprinnelige spørsmål: Vil han vurdere å sette de kuttene på vent til man har den helhetlige gjennomgangen og kan se de prehospitaltjenestene i en skikkelig sammenheng?

Statsråd Bent Høie [12:03:37]: De konkrete prehospitaltjenestene må bestemmes av sykehusene i samarbeid med kommunene og i gode prosesser sammen med kommunene. Det er selvfølgelig ikke alltid en blir enig, men det skal alltid være gode prosesser, for det som er befolkningens trykning, er de sammenhengende prehospitaltjenestene og kommunens akutttilbud. Det betyr at det vil kontinuerlig være endringer også i disse tjenestene, bl.a. som følge av nye veier og nye transportløsninger som følger av det som er gjennomgående høyere kompetansekrav i denne tjenesten.

Ordningen med å legge fram hvert fjerde år en nasjonal helse- og sykehusplan kan ikke føre til at en stopper utviklingen av tjenesten i forkant av hver plan. Da vil dette verktøyet ikke lenger kunne brukes som et verktøy for å sikre en demokratisk forankring i Stortinget av utvikling av spesialisthelsetjenesten.

Martin Henriksen (A) [12:04:41]: Jeg tror de innbyggerne dette dreier seg om, for det første ikke har tid til å vente på neste rullering eller revidering av planen. For det andre føler ikke de at det er en utvikling av tjenesten når tilbudet reduseres.

Jeg vil spørre statsråden om det som har vært oppe i debatten, om forskriftsfesting av responstid. Der har Arbeiderpartiet vært skeptisk, men vi har nå sagt klart og tydelig at vi ønsker å forskriftsfeste responstida, nettopp for å sikre trykningen til befolkningen ute i distriktene. For det tjener ingen at det blir en debatt om helsetjenestene som går ut over folks følelse av at beredskapen er ivaretatt. Det å forskriftsfeste responstida kan være et svar på den bekymringen folk føler, men også et helt konkret virkemiddel for å sikre beredskapen også ute i distriktene.

Statsråd Bent Høie [12:05:36]: Nei, forskriftsfesting av responstid vil ikke være et svar på disse utfordringene. Der er jeg helt enig i det Arbeiderpartiet har ment helt fram til nylig. Det er også slik at den offentlige utredningen som jeg viste til, som ble gjennomført – og der de la fram sine anbefalinger – i 2015, ikke anbefalte forskriftsfesting av responstiden. De anbefalte å innføre responstiden som en nasjonal kvalitetsindikator som sykehusene blir målt på. Det er en anbefaling som jeg har fulgt opp.

Utviklingen i responstiden viser at den er blitt bedre, og den er blitt bedre i distriktene enn det den er blitt i byene. Så vi ser heldigvis at det også har hatt en positiv effekt, og at responstidene har gått ned.

Spørsmål 7

Kjersti Toppe (Sp) [12:06:40]: «Kvinner som skal ta selvbestemt abort, skal ha rett på å velge om det skal gjennomføres med medikamenter eller ved hjelp av kirurgisk inngrep. Pasienthistorier tyder på at dette ikke er et reelt valg, og at kvinner ikke blir godt nok ivaretatt når de reiser hjem ved medikamentell abort.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre tilbudet til kvinner som skal få utført selvbestemt abort?»

Statsråd Bent Høie [12:07:11]: Som representanten Toppe tar opp i sitt spørsmål, vil det ved selvbestemt abort før utgangen av 12. svangerskapsuke være mulig å benytte både kirurgisk og medikamentell abort. Medikamentell behandling ved svangerskapsavbrudd har vært brukt i Norge siden 1998. Bruken har økt gradvis og har vært den mest brukte metoden siden 2008. I 2018 ble 91 pst. av de selvbestemte avbruddene gjennomført medikamentelt. Begge metodene er tilgjengelige ved alle sykehus som utfører abort.

Sykehusene skal informere om begge metodene og om fordeler og ulemper ved dem. Kvinnene skal stå fritt til å velge metode. Ifølge Helsedirektoratet varierer bruken av medikamentell avbruddsmetode på landets sykehus fra 63,2 pst. til 99,3 pst.

Det er viktig at kvinnene får god informasjon om begge behandlingsformer og om den oppfølgingen sykehuset kan gi. Sykehuset skal informere om smerte, blødning og andre plager som vil opptre ved medikamentell abort også i dagene etterpå.

De fleste kvinner gjennomfører medikamentell abort hjemme. Kvinnen får da med seg informasjon og smertestillende medikamenter. Hun skal også få informasjon om hvordan hun kan kontakte sykehuset ved behov. Hvis kvinnen skal gjennomføre siste del av den medikamentelle aborten på sykehuset, gir sykehuset nødvendig oppfølging og tilbyr medisiner. Det finnes også informasjon om kirurgisk og medikamentell abort på helsenorge.no og på sykehusenes hjemmesider.

Uavhengig av metode må det sikres at kvinnen følges opp på en god måte i etterkant. Det gjelder både oppfølging av medisinske spørsmål knyttet til selve behandlingen og eventuelle psykiske reaksjoner etterpå. Det er viktig at sykehusene har gode prosedyrer, at de blir fulgt opp i praksis, og at sykehusene fanger opp tilbakemeldinger fra pasientene.

Pasienten skal ha et reelt valg mellom abort på sykehus og abort hjemme. Ved hjemmeabort er det en forutsetning at kvinnen ikke er alene. De som velger hjemmeabort, skal få med seg nødvendige medisiner, inkludert smertestillende, samt skriftlig informasjon om forholdsregler.

Sykehuset bør ta initiativ til kontakt med kvinnen, og det må gjøres klart at kvinnen selv kan ta kontakt med avdelingen, uansett tid på døgnet. Det bør også være mulig å ombestemme seg og komme til sykehuset dersom situasjonen gir utrygghet og kvinnen ikke lenger ønsker å utføre en medisinsk abort hjemme.

Kjersti Toppe (Sp) [12:09:44]: Ein abort er ikkje eit kva som helst slags inngrep. Dei fleste vil ha behov for oppfølging både medisinsk og elles.

Eg høyrer det statsråden seier, og det høyrer veldig fint ut «på papiret», men poenget er at det er vist at det mellom sjukehus i Noreg er veldig store forskjellar i praksisen, som tyder på at kvinna ikkje har eit reelt val. Vi har òg no fått tydelege pasienthistorier som viser at kvinner får høyra at dette gjer ein heime, dette gjer dei fleste heime, og dette går som regel greitt – og at ein ikkje har fått tydeleg informasjon, og ein oppfattar det slik at ein ikkje får nok oppfølging.

Kva gjer statsråden for å gjera tydeleg det som statsråden sa i det førre innlegget sitt, om korleis praksisen og tilbodet skal vera ute i helseføretaka?

Statsråd Bent Høie [12:10:56]: Mitt inntrykk er, som jeg også sa i svaret, at mange sykehus har gode rutiner for veiledning før behandling og etterpå. Men i en vanskelig situasjon må det ikke ligge en innforstått anbefaling eller forventning om hjemmeabort. Medikamentell abort er faglig anbefalt og er de siste årene blitt den dominerende behandlingsformen. Det anses som trygt og effektivt, og det er en fordel å slippe narkose og operasjon. Men for å sikre at hjemmebehandlingen fungerer godt for kvinnen, må avdelingen utarbeide og ha klare rutiner for administrasjon av kvalmestillende og smertestillende medisiner. Det må være klart for pasienten hvordan hun ved behov kan få kontakt med sykehuset igjen. Det er spesielt viktig hvis kvinnen f.eks. ikke har familie eller annet nettverk rundt seg, eller ikke behersker norsk på en god måte.

Oslo universitetssykehus' rutiner sier at alle skal ha noen hjemme hos seg under aborten, og at kvinner under 18 år og kvinner som ikke snakker norsk, skal gjennomføre behandlingen på sykehuset. Ved siden av sykehusets oppfølgingstilbud er det også etablert rådgivningstjeneste både på helsenorge.no og hos private organisasjoner som Amatheia og Sex og samfunn.

Kjersti Toppe (Sp) [12:12:07]: No er det slik at vi har fått historier utanfrå som fortel om ein annan praksis enn det statsråden viser til. Det tenkjer eg er alvorleg.

Statsråden sa i det første svaret sitt at kvinner skal følgjast opp, at det skal vera prosedyrar for det, at det skal vera ein praksis, og at det er ein føresetnad at ein òg har nokon med seg. Men det er ikkje slik at kvinnene er garanterte ein oppfølgingssamtale, og at det er ordentlege prosedyrar for det. Det er òg ei svakheit ved medisinsk abort at ein i for stor grad vert overlata til seg sjølv. Sjølv om ein har fått informasjon om eit telefonnummer og om at ein kan ta kontakt, er det faktisk ikkje godt nok. Det er for mange kvinner som føler at dei vert for dårleg varetatte og ikkje har fått eit reelt val, og som ikkje har høyrte om at det er ein annan måte å gjera det på, om det skulle vera aktuelt.

Eg vil spørja igjen: Vil statsråden ta initiativ overfor helseføretaka for å styrkja og betra praksisen?

Statsråd Bent Høie [12:13:15]: Jeg er veldig klar på hva som skal være retningslinjene på dette området. Det skal være et valg som kvinnen selv tar. Hun skal få god informasjon. Mye tyder på at de fleste kvinnene velger medikamentell abort hjemme. De skal også ha muligheten til å ta kontakt med sykehuset igjen, hvis de har behov for det.

Jeg oppfatter ikke at det har vært en faglig anbefaling at alle som har gjennomført en medisinbasert abort hjemme, skal bli kontaktet av sykehuset, men de skal vite at de kan ta kontakt hvis de har behov for det, og ha den tryggheten som knyttes til det. De skal også ha den tryggheten at om de kommer hjem og ombestemmer seg, kan de komme tilbake igjen til sykehuset og f.eks. gjennomføre en medikamentell abort på sykehuset. Det er også et alternativ, sånn at det ikke bare står mellom kirurgisk abort og medikamentell abort hjemme.

Spørsmål 8

Fra representanten Liv Signe Navarsete til forsvarsministeren:

«Kan statsråden gjere greie for kvifor usikkerhetsramma for oppbygging av maritime patruljefly (MPA) på Evenes vert nytta før arbeidet i det heile tatt er sett i gong, og kan statsråden garantera at usikkerhetsramma ikkje blir overskriden?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime.

Spørsmål 9

Fra representanten Sandra Borch til forsvarsministeren:

«Hvorfor har Forsvarsdepartementet gått tilbake til å ansette vaskere selv, når resten av Forsvaret må benytte en aktør Forsvarsdepartementet mener ikke tilbyr god nok tjeneste?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsett til neste spørjetime.

Spørsmål 10

Fra representanten Ketil Kjenseth til klima- og miljøministeren:

«Regjeringen har som mål at Norge skal være klimanøytralt i 2030. Equinors landanlegg på Melkøya i Finnmark står alene for opptil 2 pst. av Norges CO₂-utslipp. Statnett, Varanger Kraft og Finnmark Kraft annonserte nylig at de vil søke konsesjon på å utvide kraftledningen østover i Finnmark. Den legger til rette for at Melkøya kan elektrifiseres og redusere utslipp med ca. 1 million tonn CO₂ årlig.

Er statsråden enig i at elektrifisering av Melkøya er et viktig tiltak for å redusere utslipp?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trekt tilbake.

Spørsmål 11

Øystein Langholm Hansen (A) [12:14:34]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til digitaliseringsministeren:

«I svar til meg på et skriftlig spørsmål, datert 2. mai 2018, svarte samferdselsministeren at «[...] det digitale «digitale mørket» er blitt gradvis borte de fire siste årene».

Kan statsråden forklare innbyggerne i grisgrendte strøk i landet hvordan dette henger sammen med at Telenor har meldt at de ikke lenger vil reparere brudd på kobbernettet, uten at de gir noen garantier om at det vil bli tilgang til internett om så skjer, og vil ikke disse da risikere å havne i en digital skygge?»

Statsråd Nikolai Astrup [12:15:17]: Takk for spørsmålet.

Telenor har besluttet å fase ut kobbernettet. Kobbernettet er mange steder over 100 år gammelt, teknologisk utdatert og i dårlig forfatning. Telenor opplyser at gjennomsnittshastigheten på internett levert over kobbernettet er 10 Mbit/s. Til sammenligning er gjennomsnittshastigheten på internett levert over 4G over 70 Mbit/s. Tall fra Telenors mobilnett viser at databru-

ken øker med over 30 pst. hvert eneste år. Internett over kobbernettet er dårlig rustet til å møte denne utviklingen. Jeg tror derfor at saneringen av kobbernettet vil medføre at befolkningen får et langt bedre og mer fremtidsrettet tilbud enn det dagens kobbernettkunder har i dag.

Norge har mobil- og bredbåndsdekning i verdensklasse. De siste årene er tilbudet blitt vesentlig bedre for de aller fleste. Siden 2013 har over én million flere nordmenn fått tilbud om fiberbasert bredbånd – siden regjeringen tiltrådte i 2013 – og mer enn 90 000 husstander som ikke hadde mulighet til å få internett med grunnleggende hastighet, har fått nettopp det. Den siste dekningsrapporten viser at det nå er under 1 000 husstander som mangler internett med grunnleggende hastighet.

Økende digitalisering i samfunnet gjør at innbyggere og næringsliv må ha stabil og god tilgang til internett. Jeg har derfor forståelse for at kobbersaken skaper bekymring, og jeg mener at det er svært uheldig hvis kobbersaneringen fører til at tilbudet i en periode blir dårligere. Alle som mister telefontjenesten når kobbersaneringen gjennomføres, skal sikres en alternativ telefoni-tjeneste. Telenor har plikt til å sørge for dette og må altså rette feil dersom det ikke finnes tilfredsstillende alternativer eller erstatningsprodukter.

Telenor har ikke leveringsplikt når det gjelder bredbånd. Jeg mener det likevel er viktig at kundene som i dag har bredbånd over kobbernettet, og som ikke har et annet alternativ i markedet, bistås av Telenor på en god måte. Departementet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Nkom, er derfor i dialog med Telenor om saken, og jeg har selv nylig tatt opp saken med Telenors ledelse. Nkom har i et brev også bedt Telenor om å reddegjøre bedre for hva som skjer når selskapet moderniserer nettet, og hvilke rettigheter kundene har. Telenor har for øvrig nylig opplyst til departementet at alle de kundene som nå har fått varsel om stans i feilretting på kobbernettet fra 1. mai 2019, ifølge Telenors egne data skal ha tilgang til annet kablet nett, fiber- eller kabel-tv-nett – eller ha god mobildekning, altså 4G, fra Telenor. Telenor har altså ifølge de opplysningene departementet har mottatt, ikke sendt brevet om stans i feilretting til kunder som ifølge selskapets egne data ikke har god mobildekning eller noe annet kablet alternativ tilgjengelig.

Nkom, departementet og regjeringen følger situasjonen og utviklingen tett og vurderer fortløpende om det er behov for nye tiltak.

Øystein Langholm Hansen (A) [12:17:58]: Takk for svaret.

I dag har Telenor faktisk sendt ut en pressemelding der de sier noe annet enn det som tidligere er sendt ut til abonnenter, og der de har snudd i denne saken. Der sier de at abonnenter som ikke har alternativ nettilgang til kobbernettet, allikevel vil få linjen rettet hvis det oppstår feil. Et selskap som vi har hatt kontakt med, eller som har tatt kontakt med oss, Visit Plura i Plurdalen rett utenfor Mo i Rana, er av dem som har mottatt et slikt varsel. Det er en gründerbedrift som får gjester fra hele verden som vil dykke i fantastiske grotter i dalen. De har elendig mobildekning og kan ikke bruke verken mobil-ID eller nettbank. Kan statsråden garantere at de som har så dårlig mobildekning, vil få feil rettet opp i fremtiden?

Statsråd Nikolai Astrup [12:18:55]: Tilfredsstillende alternativer innebærer at man må ha 4G-dekning innendørs. Som nevnt i mitt forrige svar, vil 4G-dekning vanligvis gi langt bedre mobilt bredbånd enn det man kan få gjennom dagens kobbernett. Hvis det er slik at man må gå ut på tunet for å ringe, har man ikke tilfredsstillende alternativ til kobbernettet, og det betyr at Telenor vil måtte rette feil i nettet og opprettholde tilbudet gjennom kobbernettet, alternativt bistå med å utvikle et tilfredsstillende mobilt tilbud.

Øystein Langholm Hansen (A) [12:19:40]: Takk igjen for svaret – et positivt svar.

Statsråden nevnte Nkom, de har nemlig også tolket EUs regelverk sånn at utbyggere av fibernett er pliktige til å legge doble rør når de graver ned fibernett. Dette fører til at kostnadene øker med 25 pst., og utbyggerne hevder at disse ekstra rørene aldri vil bli brukt, fordi kapasitetsøkningen framover vil skje via mer effektiv teknologi.

Vil statsråden ta denne saken opp med Nkom, eventuelt be dem fjerne dette fordyrende kravet, sånn at vi får mer nett for de altfor små midlene som høyreregjeringen legger på bordet?

Statsråd Nikolai Astrup [12:20:27]: La meg først ta tak i det siste. Når det gjelder små midler: Det bevilges i dag rundt 200 mill. kr i bredbåndstilskudd til områder av landet der det ikke er kommersielt grunnlag for å bygge ut. Det mener jeg er bra.

Så skal vi passe oss for å havne i den situasjonen som bl.a. Sverige har gjort, der de offentlige subsidiene er så høye at de i realiteten bremser den kommersielle utbyggingen. Det investeres 10 mrd. kr i norske ekomnett og bredbånd hvert eneste år i Norge. Det har gitt oss verdens raskeste 4G-nett, det er en positiv utvikling, og vi må passe på at vi danderer våre offentlige virkemidler på en slik måte at vi ikke holder igjen den investerings-

takten som de kommersielle selskapene har lagt opp til. Så jeg er ikke enig i den virkelighetsbeskrivelsen.

Når det gjelder det konkrete punktet som representanten tar opp, vil jeg be om å få lov til å komme tilbake til ham med et presist svar, slik han fortjener.

Spørsmål 12

Mona Fagerås (SV) [12:21:39]: «Kunnskapsdepartementet har i dag gitt tilskudd til å bygge 1 448 nye studentboliger. Dette er et nedslående tall, bare 40 pst. av det regjeringen selv sier de skal bygge i år. En rapport om tilskuddsordningen for studentboliger fra januar 2019 anbefaler en større endring i tilskuddsordningen for å forenkle arbeidet med studentboligbygging.

Hva gjør statsråden konkret for å faktisk få bygget det antallet studentboliger som regjeringen sier de skal bygge, og vil statsråden vurdere endringer i tilskuddsordningen for å få fart på studentboligbyggingen?»

Statsråd Iselin Nybø [12:22:24]: Regjeringen opprettholder de høye ambisjonene for studentboligbygging, og i 2019 er det rom for tilsagn om rekordhøye 3 400 nye hybelenheter. Det var færre søknader om tilskudd til bygging ved årsskiftet 2018/2019 enn det vi hadde ventet – og det vi hadde ønsket. Det er trolig flere årsaker til dette, bl.a. knyttet til samskipnadenes tilpasninger til endringer i tilskuddsordningen.

Regjeringen har økt kostnadsrammen for studentboliger og tilskuddet per hybelenhet for å realisere flere byggeprosjekter. Endringene innebærer også økte krav om rask og effektiv utnyttelse av fordelte tilskudd. Kunnskapsdepartementet venter nå at prosjekter som fremmes, er klare til byggestart, ellers kan de bli trukket tilbake. Endringene ble formulert så sent som i 2018, og det kan hende at samskipnadene har trengt tid for å få fram tilstrekkelig byggeklare prosjekter, og heller har utsett å søke.

Årlig justering av tilskuddssatser, som nå er innført, gir et incentiv til å vente lengst mulig med å søke om tilskudd. Mottatte tilsagn som benyttes på et senere tidspunkt, økes ikke i takt med den årlige justeringen av tilskuddssatsen.

Samskipnadene er opptatt av det økende behovet for rehabilitering og oppgradering av studentboliger. Eldre boliger er vanskeligere å leie ut, og de forfaller raskere. Samskipnadene godtar sitt ansvar for løpende vedlikehold, men ser seg ikke alltid i stand til å finansiere de større rehabiliteringene som vil være nødvendige for å sikre at hyblene holder en tidsmessig standard.

En nasjonal arbeidsgruppe arbeidet i løpet av 2018 med å gjennomgå systemet for forvaltning av tilskudd til

studentboligbygging. Gruppens rapport, som ble levert ved årsskiftet 2018/2019, er sendt på høring, og fristen er 12. april. Spørsmål om rehabiliteringsprosjekter og hvordan man kan hindre en gradvis forringelse av boligmassen, også av miljøhensyn, tas opp der. Kunnskapsdepartementet vil selvfølgelig vurdere innspillene som kommer i den høringen.

Med de endringene i finansieringsordningen som alt er innført, er det grunn til å vente at etterspørselen etter boligtilskudd tar seg opp igjen. Jeg vil også vurdere å lyse ut de resterende tilskuddene senere i år.

Mona Fagerås (SV) [12:25:07]: Jeg er ikke opptatt av å gjøre et billig politisk poeng av denne saken, til det er den for alvorlig. Jeg er opptatt av at det blir bygd nok studentboliger – det er viktig for studentvelferden.

Jeg har lyst til å bruke et eksempel fra min egen datter, som studerer odontologi, som jeg har lært meg at tannlegestudiet heter på fint. Det første året hun studerte i Tromsø, betalte hun 7 000 kr i måneden i det private markedet for å bo. Det er klart at når en får utbetalt bare 8 000 kr, blir dette veldig høye boutgifter, og en har ikke råd til mye annet. I tillegg er en avhengig av å ha en jobb på si, hvis en ikke har rike foreldre. Dette er en ganske prekær situasjon, og situasjonen endret seg dramatisk for hennes del året etterpå, da hun fikk en studentbolig til omtrent halvparten av prisen.

Så behovet for å bygge nye studentboliger tror jeg er stort, og det jeg egentlig spør statsråden om, er: Hva gjør hun for å få bygd nok nye studentboliger?

Statsråd Iselin Nybø [12:26:20]: Jeg er helt enig med representanten, som beskriver viktigheten av å ha en studentbolig. Studentbolig gir en trygghet når en skal flytte til en ny by der en ikke har bolig fra før. Det er viktig for studentøkonomien at det er rimelige og gode leiemuligheter på det stedet som en flytter til for å studere, men det har også en viktig funksjon med tanke på det å være sosial og det å forhindre ensomhet at studenter kan bo i gode studentboliger.

Så jeg er også opptatt av at vi skal få bygd disse studentboligene. Nå har denne regjeringen levert tilsagn på et rekordhøyt nivå over flere år. Vi har hatt over 2 000 studentboliger som den nye normalen, og i år har vi altså rekordhøye 3 400 boliger vi ønsker å dele ut. Dessverre fikk vi ikke flere søknader om nye studentboliger, men jeg håper virkelig at det skal ta seg opp, for det er samskipnadene som må gjøre jobben med å klargjøre prosjektene.

Mona Fagerås (SV) [12:27:22]: Jeg takker for svaret.

Jeg er glad for at et system skal gjennomgå, og det er en høringsfrist, forstår jeg nå, den 12. april. Da er jeg spent på hva statsråden konkret vil gjøre når hun får de

tilbakemeldingene, slik at alle de studentboligene som regjeringen har lovet norske studenter at de skal bygge, blir bygd.

Statsråd Iselin Nybø [12:27:49]: Først vil jeg avvente og se hvilke tilbakemeldinger vi får i den høringen, og da skal vi vurdere det på en god og seriøs måte. Vi har allerede tatt noen viktige grep når vi har økt tilskuddssatsen, når vi har økt kostnadsrammen, som hadde stått stille en stund. Nå er det også slik at satsene prisjusteres hvert år. Studentsamskipnadene har ikke lenger noe incentiv til å søke for å la tilsagn bli liggende. De har også blitt vant til at regjeringen leverer rekordmange studentboliger hvert eneste år, noe som gjør at hvis de har et godt prosjekt, trenger de ikke å søke nå, for nå vet de at det er noen. De vet at det kommer nye tilsagn neste år, året etter og året etter det igjen. Det gjør at de vil arbeide med prosjektene sine lenger – til de er helt klare.

Men jeg mener det er viktig å holde trykket oppe på antallet nye studentboliger, for vi vet det er et behov. Det sier studentene, det sier samskipnadene. Det sier seg egentlig selv at det er et viktig botilbud.

Spørsmål 13

Jan Böhler (A) [12:29:15]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til justis- og innvandringsministeren:

«Det har siden 2014 vært en totalt manglende omtale og prioritering av organisert kriminalitet og kriminelle gjenger i skriven til politiet der årets budsjett tildeles. I Granavolden-erklæringen har regjeringen innført egne kapitler om organisert kriminalitet og gjengkriminalitet. Likevel gjentar det samme seg i Disponeringskriv 2019 fra Politidirektoratet til politi- og lensmannsetaten, der disse store oppgavene så å si ikke er nevnt.

Stiller statsråden seg bak denne manglende prioriteringen i Disponeringskrivet?»

Statsråd Jøran Kallmyr [12:29:56]: Takk for spørsmålet.

Regjeringens ambisjon om å bekjempe gjengkriminalitet og organisert kriminalitet er synliggjort i Granavolden-erklæringen, og i budsjettet for 2019 er det bevilget 50 mill. kr til en bred satsing på politiet, påtalemyndigheten, konfliktrådene og barnevernet. Det er i tillegg bevilget 37 mill. kr til politiets forebyggende arbeid knyttet til de pågående områdesatsingene i Oslo. Budsjettet for 2019 er derfor et stort løft i arbeidet mot gjengkriminalitet.

Jeg vil også vise til Riksadvokaten og Politidirektoratets brev 21. februar i år, som har gitt ordre om at politi- og påtaleenhetene skal utarbeide en plan for bekjempelse av gjengkriminalitet på det sentrale Østlands-områ-

et. I samarbeid med Politidirektoratet ønsker Riksadvokaten også å etablere et nasjonalt prosjekt som kan stille midler til rådighet for samarbeid mellom politidistrikter.

I årets mål- og prioriteringsskriv fra Riksadvokaten gis det klare føringer til politiet om at den alvorlige kriminaliteten skal prioriteres. Her framgår det også at etterforskning av alvorlig internasjonal og organisert kriminalitet, herunder alvorlige narkotikalovbrudd og såkalt gjengkriminalitet, skal prioriteres. Riksadvokaten understreker også viktigheten av innsats mot organiserte kriminelle miljøer som begår alvorlig kriminalitet som tradisjonelt sett ikke blir anmeldt.

Disponeringskrivet, som representanten viser til, er direktoratets styringsdokument til politi- og lensmannsetaten, og det er opp til politimestrene å styre oppgavene og aktivitetene i sitt distrikt slik at ressursene blir brukt i tråd med prioriteringene. Av årets disponeringskriv framkommer det at bekjempelse av vold, seksuelle overgrep, arbeidslivskriminalitet og ungdomskriminalitet er prioriterte resultatområder, og det heter bl.a.:

«Målrettet innsats mot kriminalitet i ungdomsmiljøer, og tiltak som hindrer rekruttering til etablerte kriminelle miljøer og gjengkriminalitet, har høy prioritet.»

I det siste har vi sett en økning i antall anmeldte saker som omhandler trusler med kniv, bruk av kniv og andre skarpe gjenstander i forbindelse med voldskriminalitet. Det er et alvorlig samfunnsproblem, som er nødt til å bekjempes. Politimesteren i Oslo har derfor for to dager siden kommet med nye, skjerpede retningslinjer, økte bøtesatser for besittelse av kniv. Ved gjentakelse skal det som regel tas ut tiltale og nedlegges påstand om fengselsstraff, samfunnsstraff eller ungdomsstraff også for personer under 18 år. Og for dem som er i tvil: Det er nulltoleranse for bæring av kniv i Oslo.

Jan Böhler (A) [12:32:47]: Jeg takker statsråden for et svar der han går gjennom forskjellige ting som gjøres, og som er bra. Jeg kjenner også til Riksadvokatens prioriteringer og utålmodighet med hensyn til hva som iverksettes i politiet, og jeg kjenner selvsagt til statsbudsjettpostene.

Det som er mitt anliggende, er hva som står i selve marsjorden fra Politidirektoratet til politidistriktene. Når jeg f.eks. har hatt møter med Oslo-politiet om hvorvidt de prioriterer gjengbekjempelse og organisert kriminalitet høyt nok, har de – også i tidligere år – vist til disponeringskrivet osv., at det ikke er målekategori for dette, og at det så å si ikke er nevnt i skrevet.

Den setningen som statsråden viser til – gjengkriminalitet er nevnt med ett ord i et dokument på 23 sider og i en bisetning – er en setning som ikke blir overbevisende for politidistriktene i forhold til alle de andre tingene

som står på disse 23 sidene, når det står i en bisetning. Så mitt spørsmål er: Synes statsråden det er et problem at denne beskjedene er så minimal i dette styringsdokumentet, i forhold til det statsråden trekker opp som må gjøres?

Statsråd Jøran Kallmyr [12:34:08]: Jeg synes det vil være ganske merkelig hvis politiet har vanskelig for å forstå, når man har trukket opp viktige prioriteringsområder som seksuelle overgrep, arbeidslivskriminalitet og ungdomskriminalitet, og også understreket at tiltak som hindrer rekruttering til etablerte miljøer og gjengkriminalitet, har høy prioritet. At det skal være vanskelig å forstå for politiet at dette et område som skal gis høy prioritet, har jeg vanskelig for å tro, og det er i hvert fall ikke det inntrykket jeg sitter igjen med etter å ha snakket med f.eks. Oslo politidistrikt. Tvert imot, de har et høyt fokus på nettopp gjengkriminalitet, de har et høyt fokus på å forhindre at det er kniver på gata. Jeg har selv vært med politiet i helgen og sett hvordan de har våpenvisitasjoner, går gjennom alle som kommer fra T-banen, og som skal inn i et område med mye aktivitet. Så jeg opplever at dette er et område som det er fokus på, og som det kommer til å bli ytterligere fokus på framover.

Jan Bøhler (A) [12:35:12]: Jeg takker også for det svaret og for at statsråden svarer offensivt og er offensiv på dette.

Det som allikevel er min bekymring her, er at når dette som sagt står nevnt med ett ord i en bisetning i et dokument på 23 sider, og ikke er blant de overordnede målene på noen måte, blir beskjedene veldig uklare. Den bekymringen jeg har, også når jeg leser tildelingsbrevet fra departementet til POD, som er det dokumentet som kommer før de utformer disponeringsskrivet, er at gjengkriminalitet er nevnt knyttet til lokale områder i Oslo, og jeg mener at organisert kriminalitet og gjeng-

kriminalitet er en nasjonal utfordring. Det forplanter seg inn i mange av politidistriktene våre, og mer og mer av kriminaliteten i Norge tar form av at den har internasjonal tilknytning, at det er store nettverk og organiserte bakmenn. Så jeg savner den overordnede beskjedene til Politi-Norge på et mye kraftigere nivå enn i en bisetning i en setning i et 23 siders dokument.

Statsråd Jøran Kallmyr [12:36:24]: Nettopp den nasjonale satsingen er jo det som Riksadvokaten har beskrevet, sammen med Politidirektoratet. De ønsker en nasjonal satsing på dette nå, men Oslo politidistrikt er de som har mest kompetanse, historisk sett, og det er de som har de største utfordringene. Så er jeg enig med representanten Bøhler i at hvis man ikke får gjort noe med problemet i Oslo og i Østlandsområdet, sprer det seg til andre områder, men det er nettopp derfor Riksadvokaten ønsker at dette skal være et nasjonalt prosjekt.

Det er ikke slik at bare man har skrevet mange nok setninger og side opp og side ned i disponeringsskrivet, er det avgjørende for vektingen av prioritet. Det som er avgjørende for vektingen av prioritet, er hvor klart og tydelig vi faktisk har sagt at dette skal prioriteres. Når det står rett ut at dette «har høy prioritet» – ja, da er det en mye klarere beskjed enn at en skriver tre-fire avsnitt om det.

Presidenten: Då er den ordinære spørjetimen slutt.

Sak nr. 3 [12:37:23]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdigbehandla. Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 12.38.
